UNIVERZITA PARDUBICE

Fakulta filozofická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2024 Bc. Anna Babčanová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická

Homosexualita a coming out v kontextu resocializace ve společnosti

Diplomová práce

2024 Bc. Anna Babčanová

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Bc. Anna Babčanová**
Osobní číslo:	**H22236**
Studijní program:	**N0111P190001 Resocializační pedagogika**
Téma práce:	**Homosexualita a coming out v kontextu resocializace ve společnosti**
Zadávající katedra:	**Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Diplomová práce "Homosexualita a coming out v kontextu resocializace ve společnosti" bude v teoretické části pojednávat o sexualitě člověka, a to především o té homosexuální jako celku, včetně coming outu a problematice následné resocializace ve společnosti. Práce bude seznamovat s negativní a pozitivní diskriminací vůči homosexuálně orientovaným jedincům. Praktická část by představovala výzkumné šetření kvalitativního charakteru. Informanti by byli gayové a lesby, jež si prošli coming outem, ať už "pouze" vnitřním anebo i vnějším. Cílem práce bude zjistit, jak společnost ovlivňuje homosexuální jedince, jejich životy před a po coming outu, respektive v jakých oblastech dochází k resocializaci, zdali dochází k nějaké resocializaci ve společnosti pro tyto jedince?

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Fanel, J. *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. ISBN 80-727-2010-4.
Hendl, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha, Karolinum, 1997. ISBN 382-230-97.
Janiš, K. *Úvod do sexuální výchovy*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2005. ISBN 80-7248-305-6.
Janošová, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-718--4954-5.
Šulová, L., Fait, T., Weiss, P. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, 2011. ISBN 978-80-7345-238-4.
Funk, M. *The Book of Pride: LGBTQ Heroes Who Changed the World*. New York City, Harper One, 2019. ISBN 9780062571700.
Vrublová, Y. *Sexualita přirozená potřeba*. Brno: Cerm, 2005. 80-7204-406-0.
Weiss, P. a kol. *Sexuologie*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Lucie Hájková**
Katedra věd o výchově

Datum zadání diplomové práce: **29. března 2023**
Termín odevzdání diplomové práce: **28. března 2024**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. března 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Homosexualita a coming out v kontextu resocializace ve společnosti jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 19. 12. 2023

Bc. Anna Babčanová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou vyjádřila hluboké díky své rodině a blízkým přátelům za jejich neustálou trpělivost, podporu a povzbuzení během mého dlouhého a náročného procesu psaní diplomové práce. Také bych ráda poděkovala všem informantům, kteří se podíleli na tomto výzkumu. Bez jejich ochoty sdílet své zkušenosti a názory by tento výzkum nebyl možný. Jejich upřímnost a otevřenost byly zásadní pro získání cenných dat a informací, které obohatily mou práci. Zvláštní uznání a vděk patří Mgr. Lucii Hájkové za její výjimečnou podporu, odborné rady a motivaci. Její cenné připomínky a ochota vždy byly pro mě inspirací a pomohly mi překonat mnohé výzvy, které s sebou psaní diplomové práce přineslo. Její profesionální přístup a ochota naslouchat mému výzkumu a následné spolupráce byly klíčové pro úspěšné dokončení této práce.

ANOTACE

Diplomová práce „Homosexualita a coming out v kontextu resocializace ve společnosti“ v teoretické části pojednává o sexualitě člověka, a to především o té homosexuální jako celku, včetně coming outu a problematice následné resocializace ve společnosti. Práce seznamuje s negativní a pozitivní diskriminací vůči homosexuálně orientovaným jedincům. Praktická část představuje výzkumné šetření kvalitativního charakteru. Informanti jsou gayové a lesby, jež si prošli coming outem, ať už „pouze“ vnitřním anebo i vnějším. Cílem práce je zjistit, jakým způsobem a do jaké míry se mění jejich sociální vazby po coming outu, v rámci rodiny, přátelství i široké společnosti. Podstatné je zjistit, zda k resocializaci po coming outu vůbec dochází.

KLÍČOVÁ SLOVA

Homosexualita, coming out, gay, lesba, společnost, diskriminace

TITLE

Homosexuality and coming out in the context of resocialization in society.

ANNOTATION

The thesis "Homosexuality and coming out in the context of resocialization in society" in the theoretical part deals with human sexuality, especially homosexual sexuality as a whole, including coming out and the issue of subsequent resocialization in society. The work introduces negative and positive discrimination against homosexually oriented individuals. The practical part is a qualitative research investigation. The informants are gays and lesbians who have gone through coming out, either "only" internally or externally. The aim of the work is to find out how and to what extent their social ties change after coming out, within their family, friendships and wider society. It is essential to find out whether resocialisation after coming out occurs at all.

KEYWORDS

Homosexuality, coming out, gay, lesbian, society, discrimination.

OBSAH

ÚVOD *10*

TEORETICKÁ ČÁST *11*

1 Sexualita *11*

1.1 Sexuální orientace 12

1.2 Sexuální chování 14

1.3 Sexuální identita 15

1.4 Sexuální role 15

1.5 Sexuální emoce 16

2 Homosexualita *18*

2.1 Historický a současný pohled na homosexualitu ve světě 18

2.2 Coming out 20

2.3 Homosexuální vztahy a společensko-právní možnosti 24

2.4 Registrované partnerství v ČR 25

2.5 Manželství osob stejného pohlaví ve světě 25

3 Diskriminace *28*

3.1 Homofobie 30

3.2 Homofobie ve světe 31

3.3 Stereotypy 32

4 Metodologie výzkumného šetření *34*

4.1 Kvalitativní šetření 34

4.2 Cíl výzkumného šetření a stanovení výzkumných otázek 34

4.3 Výběr a charakteristika informantů do výzkumné studie 35

4.3.1 Výběr informantů do výzkumné studie 35

4.3.2 Charakteristika výzkumného souboru 35

4.3.3 Rozhovor 35

5 Zpracování, interpretace a vyhodnocení dat z výzkumného šetření 38

5.1 Rozhovory a získaná data 38

1 Okruh 38

2 Okruh 43

3 Okruh 46

4 Okruh 48

5.2 Závěr výzkumného šetření 52

ZÁVĚR 57

POUŽITÁ LITERATURA 58

ÚVOD

Tato diplomová práce se věnuje problematice homosexuality a coming outu, přičemž klade důraz na psychologické, sociální a kulturní dimenze, které tento proces provázejí. Proces coming outu neboli okamžik otevření se své sexuální orientaci ostatním je pro mnoho homosexuálně orientovaných jedinců klíčovým krokem na jejich cestě k sebepřijetí a nalezení svého místa ve společnosti. Tento proces však může být doprovázen řadou problémů, včetně zkušeností s negativní diskriminací, které mohou mít zásadní vliv na proces resocializace a integrace těchto jedinců do společnosti.

V dnešní neustále se vyvíjející a měnící společnosti zůstává otázka homosexuality a procesu coming outu jedním z hlavních témat, která vyvolávají širokou škálu emocí, reakcí a diskusí. Homosexualita jako jedna z forem lidské sexuality se stala předmětem mnoha vědeckých, společenských a politických debat. Homosexualita byla vnímána různě v závislosti na kulturním a historickém kontextu dané společnosti, avšak především spadala pod tabuizované téma. Pozitivním posunem v posledních desetiletích je fakt, že se postoje vůči homosexualitě mění v postupnou akceptaci a uznávání práv. Ve světě se kulturní a společenské normy neustále vyvíjejí, avšak v některých státech je téma homosexuality a procesu coming outu stále jedním z klíčových aspektů diskuse o lidských právech, sociální akceptaci a osobní identitě. Právě z tohoto důvodu existují pro homosexuální jedince nadále významné bariéry a výzvy, s nimiž se jako jednotlivci či skupina musejí potýkat.

Prostřednictvím teoretické části práce zkoumá hlubší porozumění homosexualitě jako takové, včetně historického a společenského kontextu, procesu coming outu. Poskytuje přehled o přístupu společnosti k homosexualitě a zkoumá, jak se mění postavení homosexuálně orientovaných jedinců ve společnosti v důsledku jejich coming outu.

Praktická část práce je založena na kvalitativním výzkumu, který se zaměřuje na zkušenosti gayů a leseb, kteří prošli procesem coming outu. Prostřednictvím hloubkových rozhovorů s informanty se tato práce snaží odpovědět na otázky, jak coming out ovlivňuje jejich životy a jaké formy resocializace následují v reakci na tento proces, ať už jde o změny ve vnímání sebe sama, ve vztazích s ostatními nebo v širším sociálním kontextu. Tato práce se snaží přispět k lepšímu pochopení dynamiky coming outu a jeho dopadu na individuální a sociální úrovni.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Sexualita

Lidská sexualita je široký termín, který se vztahuje na komplexní souhrn biologických, emocionálních, psychologických a sociálních aspektů sexuality člověka. Zahrnuje sexuální orientaci (například heterosexualitu, homosexualitu, bisexualitu, asexualitu), genderovou identitu, erotické touhy a preference, sexuální chování a reprodukci. Lidská sexualita je také těsně spojená s láskou, intimností, emocemi a vztahy. Je ovlivněna kulturními, náboženskými, etickými a morálními názory a hodnotami (WHO, 2006).

V definici lidské sexuality se zohledňují následující aspekty:

1. Biologický aspekt zahrnuje pohlavní diferenciaci, reprodukční funkce, sexuální vývoj od prenatálního období až po stáří. Zahrnuje také hormonální vlivy na sexuální chování.

2. Psychologický aspekt se věnuje sexuální identitě, orientaci, vývoji sexuálních preferencí, erotickým a emočním projevům sexuality, stejně jako psychickým poruchám a odchylkám souvisejících se sexualitou.

3. Sociální a kulturní aspekt zkoumá vliv společnosti, kultury, náboženství, práv a médií na formování sexuálních norem, hodnot a chování.

4. Vztahový aspekt se zabývá interpersonálními vztahy, intimním partnerstvím, láskou a citovou vazbou, stejně jako komunikací a konflikty ve vztazích (Procházka, 2019, s.23).

Lidská sexualita je chápána jako komplexní a multidimenzionální fenomén, který je neoddělitelně spjatý s fyzickým, emocionálním a sociálním životem. Obecně sexualita představuje základní individuální i interpersonální motivy v životě každého jedince. Sexualita je komplexním projevem lidské přirozenosti, která je dynamická a proměnlivá, může se vyvíjet a měnit v průběhu života a je ovlivněna širokým spektrem vnitřních i vnějších faktorů (Procházka, 2019, s. 10). Pokud u jedince dojde k náležité adaptaci všech zmíněných aspektů považuje se lidská sexualita za zdroj životního optimismu, jenž přináší kladné pocity jako například radost, štěstí aj. Dochází-li k rozporu či neakceptaci jednoho nebo více aspektů sexuality mohou se jedinci potýkat s nepříznivými negativními vlivy, jako je úzkost, deprese, sexuální kriminalita, agresivita, což může podmínit myšlenky k sebevraždě (Koliba, Weiss, 2019, s.20).

Definice a rozdělení lidské sexuality je nesmírně náročné, jelikož se jedná o velmi komplexní a individuální vlastnost každého člověka. Zde jsou základní aspekty, na které nahlížíme v rámci lidské sexuality (APA, 2021):

1. **Sexuální orientace:** Aspektem sexuality, který se týká toho, k jakému pohlaví nebo pohlavím je jedinec sexuálně přitahován. Příklady zahrnují heterosexualitu, homosexualitu, bisexualitu a asexualitu.

2. **Sexuální chování:** Toto se týká jedincových sexuálních aktivit, preference a praktik. Zahrnuje se od abstinence až po různé formy sexuálních aktivit a praktik.

3. **Sexuální identita:** Týká se vlastního vjemu, jak sami sebe jedinci vnímají v kontextu sexuality, včetně jejich genderové identity.

4. **Erotické touhy a preference:** Jedincovy erotické fantazijní touhy, stejně jako jejich preference v kontextu sexuálních aktivit a situací.

5. **Reprodukce:** Schopnosti a touhy jedince po potomkovi.

Lidská sexualita plní dle definic několik funkcí. Mezi primární funkci řadíme **reprodukční**, jež je podstatou pro zachování lidského rodu. Nicméně nejčastějším záměrem je **uspokojení potřeb** – dosažení slasti či možným vyvrcholením, což je zdrojem spokojenosti, zábavy a relaxace. Podstatnou funkcí lidské sexuality je sdílení intimního prožitku, a to i v rámci **komunikace**. Lidská sexualita se dá vyjádřit mnohými způsoby ať už ve fantaziích, vztahových rolích, touhách či hodnotách a postojích (Koliba, Weiss, 2019, s. 20).

Lidskou sexualitou se zabývá sexuologie, avšak lze ji zkoumat v mnoha oblastech biologie, medicíny, psychologie, sociologie, antropologie a genderových studií. Na sexualitu lze nahlížet i z právního a politického hlediska. Příkladem jsou práva LGBTQ+, sexuální vzdělávání a politiky v oblasti veřejného zdraví (Kinsey Institute, 2021).

1.1 Sexuální orientace

Sexuální orientace je aspekt lidské sexuality, který odkazuje na lidské vzorce emocionálních, romantických anebo sexuálních přitažlivostí k lidem stejného či opačného pohlaví. Sexuální orientace se také vztahuje ke genderové identitě ve smyslu vnímání sebe samého na základě těchto přitažlivostí.

Sexuální orientaci nebo také definovanou jako sexuální preferenci rozdělujeme (APA, 2021):

1. **Heterosexualita**: Jedná se o sexuální přitažlivost k lidem opačného pohlaví.

2. **Homosexualita:** Zahrnuje sexuální přitažlivost k lidem stejného pohlaví. Muži, kteří jsou sexuálně přitahováni muži, jsou označováni jako gayové. Ženy, jež jsou sexuálně přitahovány dalšími ženami, jsou označovány jako lesby.

3. **Bisexualita:** Tato orientace zahrnuje sexuální přitažlivost k lidem obou pohlaví.

4. **Asexualita:** Asexuálové nemívají sexuální touhy anebo přitažlivost k druhým lidem, i přestože mohou mít romantické pocity.

5. **Pansexualita:** Pansexuálové jsou přitahováni k lidem bez ohledu na jejich pohlaví nebo genderovou identitu.

6. **Demisexualita:** Demisexuálové cítí sexuální přitažlivost pouze tehdy, pokud u nich došlo k vytvoření hlubokých emočních či romantických vazeb k dané konkrétní osobě.

V oblasti výzkumu sexuální orientace se odborníci nemohou shodnout na podmíněnosti lidské sexuality. Žádná z teorií, jež byla předmětem výzkumu a debat z oboru psychologie, biologie, sociologie či genetiky nebyla univerzálně akceptována. Mnoho odborníků se shoduje na tom, že sexuální orientace je pravděpodobně výsledkem kombinace mnoha různých faktorů a nemusí být zcela vysvětlena jedinou teorií. Nejuznávanějšími názory podmíněnosti sexuální orientace jsou na základě biologicko-sociálně-konstruktivistického modelu. Nicméně dle autora Procházky (2019, s. 15) záleží spíše na medicínsko-psychologickém pohledu, popř. sociologickém. Avšak rozhodujícím ukazatelem sexuální orientace jsou erotické představy, sny, fantazie, které jsou podmíněné erotickou citovou náklonosti k dané osobě.

Níže jsou uvedeny nejznámější teorie, které jsou považovány za možné determinanty sexuální orientace:

1. Biologické teorie:

- Genetické faktory: Některé výzkumy naznačují, že genetika může hrát roli v určení sexuální orientace. Studie dvojčat ukázaly vyšší shodu v sexuální orientaci u jednovaječných dvojčat než u dvojvaječných.

- Hormonální vlivy: Hormonální teorie se zaměřují na vliv prenatálních hormonů na vývoj mozku a sexuální orientaci. Podle této teorie může nerovnováha pohlavních hormonů v prenatálním období ovlivnit sexuální preference.

- Struktura mozku: Některé studie naznačují, že mohou existovat rozdíly ve struktuře a funkci mozku mezi heterosexuálními a homosexuálními jedinci.

2. Psychosociální teorie:

- Výchova a rané zkušenosti: Teorie uvádí, že rodinná dynamika a výchova mohou ovlivnit sexuální orientaci, ale tyto názory jsou ve většině vyvráceny současnými výzkumy.

- Sociální a kulturní vlivy: Tento přístup zkoumá, jak sociální interakce a kulturní normy mohou ovlivnit sexuální orientaci a chování jedince.

3. Teorie sexuálního vývoje:

- Kinseyho kontinuum: Alfred Kinsey navrhl, že sexuální orientace není pevně daná kategorie, ale spíše kontinuum, na kterém se jedinci mohou pohybovat mezi výhradní heterosexualitou a homosexualitou.

- Eriksonův psychosociální vývoj: Erik Erikson zdůraznil význam identitního vývoje v adolescenci a rané dospělosti, což může zahrnovat i vývoj sexuální identity.

4.Biopsychosociální model:

- Tento integrativní přístup předpokládá, že sexuální orientace je výsledkem složité interakce biologických, psychologických a sociálních faktorů (Gebhard, 2023).

1.2 Sexuální chování

Pojem sexuální chování**,** které může, ale zároveň nemusí definovat sexuální orientaci člověka. Týká se především aktů nebo praktik, které jedinec vykonává v rámci své sexuality. Zahrnuje širokou škálu aktivit, např: masturbace, orální sex, vaginální a anální sex, použití sexuálních hraček, sledování pornografie aj. Stejně jako sexuální orientace a identita se sexuální chování může odlišovat v závislosti na kulturních, náboženských a sociálních normách dané společnosti (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2023). V současnosti se však sexuální chování projevuje více skrze technologické zařízení. Vytváření a sdílení sexuálních snímků prostřednictvím technologických zařízení, známé jako sexting, si v posledních letech získalo pozornost, zejména kvůli nárůstu počtu mladistvých, kteří k tomuto chování inklinují. Ačkoli konsensuální sexting není trestným činem výzkumy ukazují, že sexting má potenciál být rizikovým chováním a prahem pro vystavení se nebezpečným druhům viktimizace, jako je sexuální obtěžování, vydírání a kyberšikana. V tomto kontextu představují dospívající zranitelnou skupinu vzhledem k jejich omezené schopnosti seberegulace, vysoké náchylnosti k tlaku vrstevníků, technofilii a rostoucí sexuální zvědavosti (Public health, 2019). Philip Zimbardo se ve své publikaci „Odpojený muž“ věnuje otázkám, jak moderní technologie a společenské změny ovlivňují muže, zejména mladé muže, a to včetně jejich sexuálního chování a vztahů. Zimbardo sex nechápe pouze jako reprodukční funkci, ale také jako udržování psychické pohody a vytváření intimních vztahů. V "Odpojeném muži" se Zimbardo zaměřuje na nadměrné využívání pornografie a videoher, které v současnosti vedou k sociální izolaci a problémům v reálných vztazích. To může negativně ovlivnit schopnost mužů navazovat intimní vztahy a uspokojovat svou sexuální potřebu ve zdravém kontextu.

Pro udržování plnohodnotných vztahů je zapotřebí také uspokojení emocionálních a sociálních potřeb, což se v současné době stává rizikem, jelikož se mladí stávají "odpojenými" od reálného světa a více zapojených do virtuálního světa. Základní potřeby jsou negativně ovlivněny viz. zmíněný sexting (Zimbardo, 2016, s. 265).

1.3 Sexuální identita

Sexuální identita definována jako pocit příslušnosti k určitému pohlaví, která je geneticky podmíněna a zároveň ovlivněna sexuálními steroidy v centrální nervové soustavě ve druhém trimestru nitroděložního vývoje. Dle biologického pohledu rozhodujícím věkem pro sexuální identifikaci je věk do osmnácti měsíců jedince. Základem je sociálně kognitivní učení člověka. Identitu lze vyjádřit subjektivitou postavení (pozitivní, negativní) jedince vůči sobě jako celku, včetně primárních a sekundárních pohlavních znaků. Avšak podstatou je vnímaní své sociální role k přisuzovanému pohlaví (Šulová, 2011, s.75).

V současnosti se velmi debatuje o rozdílnosti mezi pohlavím a genderem. Světová zdravotnická organizace shrnuje rozdíl následovně:

Pohlaví označuje rozdílné biologické a fyziologické vlastnosti mužů a žen, jako jsou reprodukční orgány, chromozomy, hormony atd. Pohlaví se týká sociálně vytvořených charakteristik žen a mužů – jako jsou normy, role a vztahy mezi skupinami žen a mužů a mezi nimi. Liší se společnost od společnosti a lze je měnit. Koncept genderu zahrnuje pět důležitých prvků: vztahový, hierarchický, historický, kontextuální a institucionální. I když se lidé rodí jako muž nebo žena, jsou vychováváni podle určitých norem a způsobů chování – včetně toho, jak by měli komunikovat s ostatními osobami stejného nebo opačného pohlaví v rámci domácnosti, komunity a podobně. Pokud jednotlivci nebo skupiny "nezapadají" do zavedených genderových norem, často čelí stigmatizaci, diskriminačním praktikám nebo sociálnímu vyloučení (WHO, 2021).

1.4 Sexuální role

Sexuální roli lze definovat jako vnější projev pohlavní identity, tedy jako model chování. Na jejím utváření se podílejí biologické faktory, ale rozhodujícími jsou kulturní a společenské vlivy. Hlavní důraz je kladen na rodinu, přičemž rodiče dítěte bývají hlavními identifikačními postavami. V procesu se uplatňují dva mechanismy:

1. **Identifikace s rodičem či jinou osobou stejného pohlaví.**
2. **Komplementace nebo vzájemné doplňování se s osobou opačného pohlaví.**

Naplněnost identifikačních rolí rodičů se promítá do vztahu dítěte s daným pohlavím (spjatost s některými problémy transsexuálů a homosexuálů). Podmíněnost vnějšího okolí

přispívá k potvrzování své identity u dítěte, avšak tyto vnější vlivy mohou také negativně prohloubit případné budoucí konflikty či nejistoty v akceptaci své role (Weiss, 2010, s.102).

Schopnost vyjádřit svou pohlavní identitu ve formě pohlavní role lze již v předškolním věku. Později je vědomí pohlavní role potvrzována zejména homo-sociálním chováním, formováním a vyhledáváním pohlavně typických zájmů. Tyto postoje se začínají měnit v období puberty, avšak některé diferenciace (zájmy a psychické schopnosti) zůstávají neměnné (Šulová, 2011, s. 88).

Dle současného pojetí lze sexuální role rozdělit následovně (APA, 2021):

1. **Tradiční sexuální role:** Většinově založeny na stereotypních představách společnosti o mužnosti a ženskosti. Muži jsou častěji označováni jako sexuálně agresivnější a méně emotivní. Zatímco od žen se často očekává sexuální pasivita a emotivnost.

2. **Rodově nezúčastněné role:** Tento přístup k sexualitě si nezakládá na očekáváních anebo rolích dle pohlaví jedince. Očekává se, že jedinci jednají na základě svých vlastních pocitů a přání, nikoli dle spojitosti s jejich pohlavím.

3. **Ne-binární a transsexuální role**: Současný trend, kde se jedinci neidentifikují s pohlavím, které jim bylo biologicky přiřazeno při narození. Jsou takto v rozporu s tradičními sexuálními rolemi a může takto docházet k problematice s nalezením modelů chování, které odpovídají jejich genderové identitě.

1.5 Sexuální emoce

Emoce jsou složité psychologické stavy, které zahrnují tři hlavní komponenty: subjektivní zkušenost, fyziologickou reakci a expresivní chování. Emoce jsou reakce na vnější nebo vnitřní události, které jsou pro jedince významné. Mohou být silné a intenzivní nebo slabé a mají zásadní vliv na lidské chování, rozhodování a vztahy (Gross, 2014, s. 235). Emoce či stavy často zahrnují různě pozitivní pocity, jako například: láska, touha, vzrušení, radost, uspokojení. Avšak se mohou projevit i negativní emoce jako je stres, strach, vina nebo hanba (Zvěřina, 2003, s. 53).

Sexuální emoce jsou podle organizace American Psychological Association intenzivní afektivní stavy, které jsou spojené s erotickými podněty a sexuálním chováním. Organizace uznává, že sexuální emoce jsou komplexní a mohou být ovlivněny biologickými, psychologickými, sociálními a kulturními faktory (APA, 2021).

Definuje emoce jako důležitou součástí lidské sexuality a mohou významně ovlivňovat chování, vztahy a celkovou pohodu jedince. Sexuální emoce mohou zahrnovat:

1. Sexuální vzrušení: Stav, kdy jedinec cítí fyzické a psychologické vzrušení v reakci na erotické podněty. To může zahrnovat zvýšený tep, dýchání a genitální prokrvení.

2. Sexuální touha: Silné pocity touhy po sexuální aktivitě nebo touha po sexuálním spojení s jinou osobou.

3. Sexuální uspokojení: Pocit uspokojení a radosti, který může následovat po sexuální aktivitě, včetně orgasmu.

4. Romantická láska: Hluboké emoční pouto a přitažlivost, které mohou být spojeny s dlouhodobými vztahy a intimní blízkostí.

5. Intimita: Pocit blízkosti a sdílení, který je často spojen s romantickými a sexuálními vztahy (APA, 2021).

2 Homosexualita

Homosexualita je sexuální orientace, kdy jedince přitahuje stejné pohlaví. Homosexuální jedinci (tj. gayové a lesby) jsou přitahováni na sexuální, romantické nebo emocionální úrovni k lidem stejného pohlaví. Homosexualita je jedna z několika forem sexuální orientace, které zahrnují také heterosexualitu (přitažlivost k opačnému pohlaví) a bisexualitu (přitažlivost k oběma pohlavím) (APA, 2021). LGBT je zkratka pro lesby, gaye, bisexuály a transsexuály. Pojem LGBT byl zaveden v 90. letech 20. století a obecně zahrnuje všechny osoby, které nejsou heterosexuální nebo cisgenderové. LGBTQ+ se začalo užívat následně, kde právě Q a + tvoří další identity v této komunitě. Akceptace jiných genderových identit a sexuálních orientací je obvykle vyšší v západních zemích (Statista Research Department, 2023).

Homosexualitu považujeme za celoživotní, neměnný a nositelem nezapříčiněný ani nezvolený stav (Weiss, 2010, s.114). Znamená to, že člověk je sexuálně přitahován osobami stejného pohlaví a nejedná se o problematiku sexuální identity či intersexuality (Vigué, 2006, s. 78).

V celosvětovém průzkumu provedeném v roce 2023 společností Ipsos se 3 procenta respondentů z 30 zemí přihlásila k homosexualitě (gay a lesbická orientace), čtyři procenta se označila za bisexuály. Jedno procento dotázaných uvedlo, že je pansexuální nebo omnisexuální. Ve studii z roku 2019 provedené Pew Research Center mezi 34 zeměmi byla akceptace homosexuality vyšší ve Švédsku, Nizozemsku a Španělsku (McEvoy, 2023).

2.1 Historický a současný pohled na homosexualitu ve světě

Výraz homosexualita byl užit poprvé v roce 1869 lékařem Benkertem, kdy označil lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví. Tento pojem nahradil do té doby označení jako „sodomie“, nebo „pederastie“ (Brzek, Pondělníčková, 1992, s. 105). Ovšem v různých dobách a kulturách bylo homosexuální chování různě schvalováno, tolerováno, trestáno i zakazováno. Homosexualita byla obvyklá ve starověkém Řecku a Římě, zejména mezi dospělými a dospívajícími muži. Židovsko-křesťanské a muslimské kultury obecně vnímaly homosexuální chování jako hříšné. Mnozí židovští a křesťanští vůdci vynaložili značné úsilí, aby jejich víra zakazovala konkrétní činy, nikoliv jednotlivce nebo jejich "sklony" či "orientaci". Homosexualita byla vnímána jako nemorální a zcela deviantní, často spojována s nemocí. Jedinci, u nichž se projevilo homosexuální chování byli odsuzováni, diskriminováni

a perzekuováni. Probíhaly různé terapie a léčebné metody na jejich "úpravu" nebo "vyléčení" často prováděné pod záštitou církve. Hlavní proud protestantismu až po organizace reformních rabínů – obhajovali z teologických i sociálních důvodů plné přijetí homosexuálů a jejich vztahů (Levy, 2024).

V roce 1974 byla homosexualita vyškrtnuta Americkou psychiatrickou asociaci ze seznamu duševních chorob. V roce 1992 WHO přestala považovat homosexualitu za nemoc a byla tak vyjmuta z mezinárodní klasifikace nemocí. Od roku 2021 je homosexualita trestná v 71 zemích světa, většina z nich se nachází na Blízkém východě, v Africe a Asii. V Africe je homosexualita trestná ve 32 z 54 zemí. Ve skutečnosti je ve většině afrických zemí homosexualita přijímána jen málo nebo není přijímána vůbec. V současné době došlo ve většině zemí, hlavně v Evropě, k větší toleranci a respektu vůči homosexuálům a homosexualita je takto považována za normální a přirozenou variantu lidské sexuality (Statista Research Department, 2023). Homosexuálové mají právo na rovnost a nediskriminaci. Vztahy jsou často právně uznávány a chráněny. Přesto však stále existují místa na světě, kde jsou homosexuálové vystaveni perzekuci a dalším trestním postihům (Uzel, 2007, s. 41). Trest smrti je zákonem předepsaný za pohlavní styk osob stejného pohlaví v Bruneji, Íránu, Mauretánii, Saúdské Arábii, Jemenu a v některých severních státech Nigérie. V pěti zemích – Afghánistánu, Pákistánu, Kataru, Somálsku a Spojených arabských emirátech – není právní úprava jasná a trest smrti může být uplatněn (Levy, 2024).

V průzkumu z roku 2019 provedeném pod záštitou EPRS většina respondentů v Africe vykazovala vysokou míru netolerance vůči LGBTQ+ ve svém okolí. V západoevropských zemích, Kanadě a Austrálii je naopak homosexualita přijímána častěji. V těchto zemích se více než 80 % respondentů, kteří se zúčastnili nedávného průzkumu, domnívá, že homosexualita by měla být společností akceptována (McEvoy, 2024). V celosvětovém měřítku je patrný trend k dekriminalizaci stejnopohlavních styků. Dosud 33 zemí na světě uznává manželství osob stejného pohlaví a 34 dalších zemí umožňuje uznání některých partnerských svazků pro páry stejného pohlaví (Ilga, 2023).

V posledním desetiletí došlo ve světě k pozitivní změně v přijímání homosexuality. Z 27 sledovaných zemí zaznamenaly největší nárůst akceptace homosexuality ve společnosti Jihoafrická republika a Indie. Jihoafrická republika není jedinou africkou zemí, která v této otázce dosáhla významného pokroku: Tunisko, Nigérie a Keňa rovněž zaznamenaly nárůst. Přesto to neznamená, že se lidé cítí svobodně a otevřeně vyjadřují svou sexuální orientaci,

protože v těchto zemích přetrvává vyloučení a násilí vůči LGBTQ+ osobám. Nigérie totiž i přes mírný nárůst akceptace zůstává jednou z nejnebezpečnějších zemí pro LGBTQ+ lidi na světě. Kriminalizace však není jediným důvodem, proč mnoho LGBTQ+ lidí nemůže vyjádřit svou sexuální orientaci. LGBTQ+ komunita je často terčem zločinů z nenávisti a diskriminace. Z průzkumu provedeného v Evropě vyplývá, že ve východní Evropě a na Balkáně se zhruba sedm z deseti lidí, kteří se identifikují jako lesby, gayové, bisexuálové, transsexuálové nebo intersexuálové, nikdy nebo téměř nikdy otevřeně nevyjádří ke své sexuální orientaci (Statista Research Department, 2023).

Na druhém konci spektra stojí Uganda, kde byl v roce 2023 přijat jeden z nejpřísnějších zákonů proti homosexualitě na světě. Nový zákon proti homosexualitě zavádí doživotní trest odnětí svobody za pohlavní styk se stejným pohlavím a až desetiletý trest za pokus o něj. Zákon také stanoví trest smrti za „homosexualitu s přitěžujícími okolnostmi“ a kriminalizuje „propagaci homosexuality“, za kterou hrozí až dvacet let vězení. Zákon omezuje svobodu shromažďování a projevu a je namířen proti jednotlivcům, médiím a organizacím podporujícím práva LGBTQ+ osob. Po několika pozměňovacích návrzích a opětovných projednáváních zákon podepsal prezident Yoweri Museveni 29. května 2023, a to i navzdory mezinárodní kritice a výzvám k jeho zrušení. Amnesty International vyzývá mezinárodní společenství, aby vyvíjelo tlak na ugandskou vládu, aby chránila práva LGBTQ+ osob (Amnesty, 2023).

2.2 Coming out

S homosexualitou je úzce spjat termín „coming out“. Jedná se o proces, během kterého jedinec veřejně oznámí svou sexuální orientaci, popř. genderovou identitu. Tento proces bývá často označován jako velmi významným milníkem pro LGBTQ+ komunitu. Proces coming outu je velmi individuální záležitostí, ke kterému jedinci přicházejí v průběhu života. Někteří jedinci se rozhodnou pro coming out v mladém věku, zatímco jiní to mohou udělat až v pozdějším věku, či vůbec. Coming out může být pro jedince naprosto osvobozující zkušeností, která umožňuje lidem konečně žít svůj život autenticky a zcela otevřeně. To vede k silnějšímu pocitu naplnění, sebepoznání a sebeúctě. Takto lze hovořit o pozitivních zkušenostech, avšak stále se můžeme setkat i s negativními reakcemi, včetně odmítnutí, diskriminace nebo násilí. Coming out může také přinést rizika, včetně ztráty rodinných vazeb, přátelství, zaměstnání apod., z tohoto důvodu mají nejen homosexuální jedinci strach a „coming out“ odkládají (HRC, 2021). I když je coming out v některých zemích nebo regionech přijímán lépe než v jiných, mluvit o sexuální orientaci s rodinou a přáteli může být všude velkou výzvou.

Z tohoto důvodu je nesmírně důležité hovořit o své sexuální orientaci, protože zkušenost jednoho homosexuálního jedince může povzbudit ostatní, aby i oni otevřeně mluvili o své sexuální orientaci. Otevřené sdílení osobních příběhů a zkušeností nejenže zvyšuje povědomí a porozumění v širší společnosti, ale také poskytuje podporu a odvahu těm, kteří mohou mít obavy z reakce svého okolí (McEvoy, 2023). Strach a obavy z reakce okolí bývají velmi časté téma, nicméně se nehovoří o kroku, který tomuto předchází a tím je, že homosexuální jedinci si procházejí tzv. vnitřním coming outem. Častá obava homosexuálních jedinců s coming outem souvisí se ztrátou individuálního „já“, jelikož každý homosexuál může být veřejností škatulkován a spojován s afirmativní akcí např: Prague Pride, jež mohou být až extrémistické (Pew reaserch Center, 2023). Významný vliv na proces coming outu má překonávání negativních zjevných i skrytých projevů zpráv o sexuálních menšinách, které stále přetrvávají ve společnosti. Když si LGBTQ+ jedinci internalizují tato negativní sdělení a přesvědčení, často aniž by si toho byli plně vědomi, mohou být důsledky pro jedince škodlivé v sebepojetí a pocitu pohody (Frost, Meyer, 2012, s. 257). Tento fenomén internalizace je zmiňován mnoha způsoby – jako internalizované sexuální stigma, homofobie, heterosexismus, nebo homonegativita. Vyšší míra internalizace je spojena s depresí, úzkostí, závislostmi na návykových látkách a dalšími problémy zneužívání a sebevražednými myšlenkami (Weinstein, Rahman, 2017, s. 589).

Sexuální stigma je negativní postoj, diskriminace nebo marginalizace jedince na základě jeho sexuální orientace, genderové identity nebo genderového vyjádření. Může se projevovat ve formě předsudků, násilí, sociálního vyloučení nebo omezování přístupu k rovným právům a příležitostem (Herek, 2009, s. 85).

O stigmatu se často hovoří ve třech oblastech:

- Pociťované stigma (strach nebo obava z diskriminace).
- Internalizované stigma (nenávist k sobě samému a k ostatním) víra v negativní sociokulturní poselství.
- Zakotvené stigma (skutečné případy diskriminace a ohrožení) (Herek, 2009, s. 88).

Coming out je proces, během kterého jedinci sdělují svou neheterosexuální identitu a začínají se otevřeně hlásit ke své sexuální orientaci před ostatními lidmi. Tento proces předchází pre-coming out, což lze popsat jako období osobního zmatku, soukromého přijetí své menšinové sexuální orientace a až pak následného oznámení této identity ostatním. (Manning, 2014, s. 1559). Bez ohledu na věk jedince-dítěte, dospívajícího nebo dospělého – coming out je často stresující, protože rodina a další sociální systémy v životě jedince mají předpoklad, že jedinec je heterosexuální (Bogaert, Hafer, 2009, s. 115). Je třeba zdůraznit, že coming out

není jedna identifikovatelná událost v čase. Chernin a Johnson (2003, s. 674) uvádí, že se jedná o komplex nelineárního a nikdy nekončícího procesu, jelikož se jedinci budou v novém prostředí neustále potýkat s otázkou tohoto tématu, což znamená opakovaný coming out novým lidem v jiném prostředí.

Důležitou roli hraje první osoba, které se daný jedinec svěří. Každá reakce člověka ovlivňuje daného jedince ve svém přijetí, což znamená, že z kladné reakce jedinec nabývá uspokojení a důvěru. Avšak pokud reakce je negativní – může jedinec dojít k depresivním a úzkostným stavům. Pro coming out je důležitá spokojenost daného jedince se svou orientací, což je jedním z předpokladů pro kladný coming out ostatním. Jedná se o osobní rozhodnutí, které by nemělo být nikterak tlačeno. Smyslem coming outu je ulehčení života, kde jedinec je konečně sám sebou bez jakéhokoliv skrývání (Nedbálková, 2007, s. 65).

Fáze coming outu

Model Eliho Colemana

Eli Coleman je americký sexuolog, jenž působil v Institutu Eliho Colemana pro sexuální a genderové zdraví (dříve nazýváno Programme in Human Sexuality). Model se týká identity dospívajících gayů a leseb. Colemanův model (1982) zdůrazňuje coming out v 6 fázích:

1. **Precoming out**: Období, při kterém se jedinec nevědomě identifkuje se svou odlišností a nedovede ji zcela vyjádřit.
2. **Vlastní coming out**: Období jedince, kdy dokáže pojmenovat svou sexuální odlišnost. Mohou se vyskytnout tendence odmítání své sexuální orientace a identity.
3. **Fáze uspořádání života v souladu s vlastní orientací**: Toto období může zahrnovat coming out tzv. vnější, kdy svou sexuální orientaci přiznává i okolí. A přizpůsobuje se novým směrem života.
4. **Fáze explorace**: Tato fáze se prolíná s fázemi předchozími. Jedinec navazuje první sexuální kontakty a vztahy.
5. **Fáze partnerství**: Jedinec tvoří otevřené trvalejší sexuální a partnerské vztahy, tyto vztahy již odpovídají hlavně citovým potřebám.
6. **Fáze integrace**: V této fázi dochází k upevnění role jedince ve vnějším světě – probíhá po celý život (PFLAG, 2021).

Model Vivienne Cass

V roce 1979 vyvinula klinická psycholožka a sexuální terapeutka Vivienne Cassová teorii – model, který popisuje vývojový proces, jímž jedinec prochází při zvažování, jak získat homosexuální identitu. Model zahrnuje lesbickou, gay a bisexuální identitu.

Ačkoli model vyjadřuje proces přijetí svého pravého já, vývoj a soudržnost mohou ovlivnit i demografické a další faktory. Šest fází není pro všechny stejný, protože vývoj identity každého člověka má jedinečné složky (Thriving center, 2022).

1. **Zmatečnost:** Jedinec si v této první fázi začíná uvědomovat jinakost své identity. Uvažuje o tom, že by mohl být homosexuál, či bisexuál aj., ale stále o sobě hovoří jako o heterosexuálovi. V této první fázi hovoříme o zmatečnosti jedince, jelikož dochází ke zjišťování nových informací neboli k homosexuálním zkušenostem, anebo k naprostému potlačení homosexuálních myšlenek a veškerému jednání. Častým příkladem potlačení těchto pudů je, že si jedinec vysvětluje své chování jako důsledek opilosti, anebo pouhým experimentováním.
2. **Porovnání identity:** Tuto fázi můžeme také označit jako vyrovnávací. Hlavním cílem tohoto stádia je smíření se svou „pravou“ identitou, protože její odlišnost od ostatních může jedince demotivovat v jeho homosexuálních projevech nebo vést k jeho izolaci. K upevnění a poznání své identity pomáhá jedinci začlenění se do stejné komunity, kam se řadí.
3. **Tolerance identity:** V této fázi si jedinec přiznává svou orientaci. Uvědomuje si své pocity a veškeré své potřeby spojené se svou orientací. Navazuje kontakty se svou komunitou. Nicméně stále se prezentuje jako heterosexuální jedinec.
4. **Akceptace identity:** Jedinec v této fázi je naprosto komfortní se svou orientací na tolik, a postupně to sděluje okolí. Tato fáze je velmi klíčová, jelikož nyní záleží i na vnějších okolnostech, jak okolí bude reagovat na sdělení.
5. **Hrdost na identitu:** Prohlubuje se sžití se svou orientací a přichází hrdost. Prohlubují se vztahy s komunitou a přichází ustálení i v milostných vztazích. Jedinec zároveň vnímá jakýsi tlak ze společnosti a těžce akceptuje vlnu diskriminace na LGBTQ+ komunitu. Pociťuje hněv, nespravedlnost vůči zrovnoprávnění sexuálních menšin.
6. **Syntéza identity:** Jedinec je smířen se svou orientací i s faktem jisté nespravedlnosti a udržuje kontakty mezi lidmi, jež jsou taktéž akceptující vůči jim samotným i LGBTQ+ komunitě.

Coming out má značný vliv na jedince v různých ohledech jeho života. Závisí zcela na individuálním prožívání jedince daných zkušeností a reakcí okolí. Podstatou každého člověka je jedinečnost, a proto i samotný coming out bývá velmi odlišný. Vlivy a dopady coming outu mohou být následující v těchto rovinách:

1. Emocionální vývoj: Coming out může být velmi emocionálně náročný proces a může vyvolat různé pocity, včetně úlevy, strachu, stresu, úzkosti nebo radosti. Osoba může prožívat osvobození a autenticitu, ale také se může setkat s odmítnutím nebo negativními reakcemi.

2. Sebeakceptace: Coming out může pomoci jedinci přijmout a akceptovat svou sexuální orientaci nebo genderovou identitu a posílit jeho sebeúctu a sebevědomí.

3. Identita a sebehodnocení: Coming out může mít vliv na to, jak jedinec vnímá sám sebe a jak se identifikuje. Může pomoci jednotlivci rozvíjet pozitivnější a autentickou identitu.

4. Vztahy s rodinou a přáteli: Reakce rodiny a přátel na coming out mohou být různé. Někteří lidé mohou přijmout a podporovat jedince, zatímco jiní mohou mít negativní reakce nebo odmítnutí. To může ovlivnit vztahy a dynamiku v rodině a s přáteli.

5. Sociální podpora: Coming out může otevřít dveře ke komunitě LGBTQ+ a navázání nových vztahů s lidmi, kteří procházejí podobnými zkušenostmi. Tato sociální podpora může být důležitá pro psychickou pohodu a zlepšení kvality života.

6. Diskriminace a stigma: Někteří jedinci mohou po coming outu čelit diskriminaci, šikaně nebo stigmatizaci ze strany společnosti. To může mít negativní dopad na jejich duševní zdraví a životní podmínky (AAP, 2023).

2.3 Homosexuální vztahy a společensko-právní možnosti

Vztahy v homosexuální komunitě jsou obdobné vztahům v heterosexuální komunitě. Gayové a lesbické ženy mohou mít dlouhodobé vztahy, žít spolu, plánovat rodinu a sdílet životní cíle. Jsou vytvářeny emocionální, fyzické a sexuální vazby mezi partnery, stejně jako v heterosexuálních vztazích. Stejnopohlavní páry mají také možnost uzavřít registrované partnerství nebo manželství v zemích, které to povolují. Tyto právní instituce jim poskytují určité výhody a ochranu, včetně práva na dědictví, společné zdanění, adopci a přístup k zdravotní péči. Vztahy v homosexuální komunitě mohou být podobně jako vztahy v heterosexuální komunitě ovlivněny různými faktory, jako jsou komunikace, důvěra, vzájemná podpora a respekt. Stejnopohlavní páry se také mohou setkávat s výzvami, jako je homofobie, diskriminace a stigmatizace, které mohou ovlivnit jejich vztah a jejich životní podmínky (APA, 2018).

2.4 Registrované partnerství v ČR

V roce 2006 byl v České republice přijat zákon o registrovaném partnerství, který definuje registrované partnerství jako trvalý svazek dvou osob stejného pohlaví. Registrované partnerství však není manželstvím a registrovaní partneři nemají stejná práva jako manželé. Registrované partnerství lze uzavřít pouze na krajských úřadech, církevní svazky jsou vyloučeny. Partneři neprojevují své prohlášení před místostarostou nebo členem zastupitelstva, přítomna je pouze matrikářka. Partneři nemají společné jmění manželů. Pokud chtějí mít registrovaní partneři stejné příjmení, musí o změnu požádat dodatečně; nemohou si při registraci zvolit společné příjmení jako při uzavření manželství. Zákon o registrovaném partnerství měl pozitivní účinek na příslušníky minorit z důvodu „legalizace“ jejich vztahů a ucelení práv. V současnosti však zákon o registrovaném partnerství nepovoluje jedincům minority společné osvojení dítěte. Dalším problémem je přiznání vdovského a vdoveckého důchodu, kdy při úmrtí jednoho z partnerů nemá pozůstalý partner žádný nárok (Amnesty, 2022).

Ve vztahu k dětem je v právech velký rozdíl. Zatímco jeden z manželů může osvojit dítě druhého (například z předchozího vztahu po smrti druhého rodiče nebo v případě, že druhý rodič není znám), registrovaný partner nemůže osvojit dítě druhého partnera. Registrovaní partneři rovněž nemohou společně osvojit dítě stejným způsobem jako manželé. Osvojení je však možné jednotlivcem bez ohledu na jeho sexuální orientaci. Pokud však dítě osvojí jeden z registrovaných partnerů nebo pokud dítě osvojí osoba s homosexuální orientací a poté se zaregistruje se svým partnerem, nemá druhý partner na toto dítě žádná práva. Pokud se partner, který je rodičem dítěte, zraní či zemře, nemá druhý partner k dítěti žádný právní vztah (Jsme fér, 2023).

Parlament České republiky v současné době projednává návrh zákona, který by umožnil stejnopohlavním párům uzavírat manželství se všemi právy a povinnostmi, které k tomu patří, včetně rodičovství (Jsme fér, 2023).

2.5 Manželství osob stejného pohlaví ve světě

Stejnopohlavní manželství, manželství dvou mužů nebo dvou žen. Ačkoli je manželství osob stejného pohlaví ve většině zemí světa upraveno zákonem, náboženstvím a zvyklostmi, právní a společenské reakce se pohybují od oslav na jedné straně až po kriminalizaci na straně druhé. Otázka manželství osob stejného pohlaví často vyvolávala emocionální a politické střety mezi zastánci a odpůrci. Na počátku 21. století několik jurisdikcí na celostátní i nižší úrovni legalizovalo manželství osob stejného pohlaví např: Nizozemsko (2001), Belgie (2003),

Kanada (2005), Španělsko (2005), Jihoafrická republika (2006) a Norsko (2009). V jiných jurisdikcích byla přijata ústavní opatření, která bránila uzákonění manželství osob stejného pohlaví, anebo byly přijaty zákony, které odmítaly a některé stále odmítají uznat taková manželství uzavřená jinde např: Polsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko a Spojené státy americké – Texas, Florida a Ohio. Ve Spojených státech amerických došlo v roce 2015 k legalizaci práv LGBTQ+ jedinců, a to ve všech státech včetně zmiňovaných (Cunningham, 2023).

V Evropě, od roku 2001, kdy byly v Nizozemsku uzavřeny první sňatky osob stejného pohlaví, přijalo zákony umožňující sňatky gayů a lesbiček více než 30 dalších *států viz. obrázek*[1]. Většina těchto zemí se nachází v západní Evropě, kde je akceptace homosexuality vysoká. Mezi tyto státy patří Nizozemsko, Belgie, Španělsko, Portugalsko, Norsko, Švédsko, Dánsko a další. Nicméně, v několika evropských zemích, jako je Itálie a Řecko, stále nejsou sňatky homosexuálních párů legální (Pew reaserch center 2023). V současné době estonský parlament schválil zákon o legalizaci manželství osob stejného pohlaví a stal se tak první zemí bývalého Sovětského svazu, která tak učinila. Zákon má vstoupit v platnost od začátku roku 2024. Estonsko je druhou zemí, která v roce 2023 legalizovala sňatky homosexuálů, poté co tak začátkem roku 2023 učinila Andorra.

Ve Spojených státech amerických, kde se také nachází vysoká míra akceptace homosexuality, stejnopohlavní manželství bylo legalizováno v roce 2003 v Massachusetts a následně i v dalších státech. V současnosti má stejnopohlavní manželství právní uznání ve většině amerických států. V Latinské Americe nedávno zaznamenaly pokrok země jako Kuba (2022), Chile (2021), Kostarika (2020) a Ekvádor (2019), které legalizovaly stejnopohlavní manželství v posledních letech. Předcházela jim Kolumbie (2016), Brazílie (2013) v Argentina (2010) (Pew research center, 2023).

Tchaj-wan a Jihoafrická republika prozatím zůstávají jedinými místy na svých kontinentech, kde mohou stejnopohlavní nebo homosexuální páry uzavřít manželství (Pew research center, 2023).

Same-sex marriage is legal in more than 30 places around the world

Jurisdictions that allow same-sex couples to marry

Note: Classifications as of May 2023.
Source: Pew Research Center analysis of news articles and official government sources.

PEW RESEARCH CENTER

Obrázek 1 [Same sex marriage]. In: pewresearch.org [online]. 13. ledna 2024.

3 Diskriminace

Pojem diskriminace lze chápat jako obecně rozlišování druhých. Ovšem v současné době je tento pojem vnímán především v negativním slova smyslu, respektive se jedná o rozlišování lidí na základě příslušnosti k jisté skupině ve společnosti. Hovoříme o skupinách dle rasy (etnika), pohlaví, sociálního znevýhodnění, sexuální orientace, věku, náboženství atd. Každý člověk ve společnosti je rozlišován, ale také sám rozlišuje ostatní, což je naprosto přirozená a nezbytná činnost. Rozlišujeme přitažlivé a nepřitažlivé na základě našich subjektivních pocitů, které můžou a nemusí být podmíněné životní zkušeností. Za **negativní diskriminaci** lze považovat především projev a činy dané osoby vůči druhé (odlišné) osobě s účelem upírání jistých práv. Diskriminace je také chápána jako synonymum pro nespravedlnost a bezdůvodné omezování práv druhého, které je založeno na iracionálních či neoprávněných důvodech (stereotypy a předsudky) (Bobek, 2007, s. 10).

Definice diskriminace lze obecně pojmout jako – znevýhodnění nebo nerovné zacházení s jednotlivci nebo skupinami na základě jejich skutečného nebo domnělého pohlaví, věku, rasy, etnického původu, náboženství, sexuální orientace, zdravotního postižení nebo jiných zákonem chráněných charakteristik (ECRI, 2018).

Diskriminaci můžeme rozdělit následovně:

Přímá: Diskriminace přímá spočívá v konkrétní situaci, kde s danou osobou, jenž se odlišuje například pohlavím, věkem, státní příslušností, rasou, náboženským vyznáním, zdravotním postižením, sexuální orientací či genderovou identitou, je zřetelně jednáno nerovně (MVČR, 2009).

Nepřímá: Nepřímou diskriminaci lze pojmout jako znevýhodnění, jenž vzniklo z prvotně teoreticky neutrálního opatření, avšak v praxi se mohou projevit diskriminační účinky. Nepřímá diskriminace se může projevit při zamítnutí některých opatření, které by mohly usnadnit život specifickým jedincům (MVČR, 2009).

Další forma diskriminačního jednání vycházející z antidiskriminačního zákona popisuje: obtěžování, včetně toho sexuálního. Obtěžování lze vyložit jako nevhodné, ponižující, nepřátelské jednání. Jedná se o verbální projevy agrese a spadají sem pomluvy, nadávky, dvojsmyslné výrazy apod (MVČR, 2009).

Pozitivní diskriminace je úsilí upřednostnit minoritní skupiny na úkor majority, a tak vyrovnat i historické nerovnosti mezi nimi. Synonymními výrazy pro pozitivní diskriminaci jsou afirmativní akce, pozitivní akce, politika pozitivních akcí, vyrovnávací akce, vyrovnávací opatření, pozitivní opatření, obrácená diskriminace, reverzní diskriminace (Kamín, 2000, s. 378).

Hlavní ideou pozitivní diskriminace je ospravedlnění a kompenzace předchozích křivd vůči jedincům či skupinám, které byly/jsou podrobeny negativní diskriminaci. V rámci pozitivní diskriminace má dojít ke snížení společenského napětí a zvýšení soudržnosti společnosti, rovných příležitostí, respektování a podpory vůči menšinovým skupinám ve společnosti (Bobek, 2007, s.10).

Setrvačná podpora od státu je klíčová pro dosažení těchto cílů, jelikož by měla odstranit legislativní překážky a zajistit rovné příležitosti pro všechny jednotlivce. Jedním z hlavních cílů pozitivní diskriminace je prosazení rozmanitosti ve společnosti. Prosazení těchto opatření bývá často však obtížné kvůli předsudkům a stereotypům, které jsou v ní stále přítomné. I přes snahu státu o organizaci afirmativních akcí k vyrovnání nerovností se mnohdy veřejnost dívá na tyto snahy spíše s nedůvěrou. Můžeme zde uvést příklad Prague Pride, který má být symbolem pro podporu LGBTQ+ komunity. Jejím cílem je především podpora tolerantní občanské společnosti, boj proti homofobii a zvyšování povědomí veřejnosti o gay, lesbické, bisexuální a transgender komunitě v České republice. Organizace byla založena v roce 2010 s cílem pořádat festival lidských práv LGBT osob – Prague Pride. Tato akce probíhá po dobu celého týdne, která je završena průvodem. Tento průvod je projevem podpory a soudržnosti ve společnosti. Účastnit se ho může každý, kdo patří do LGBTQ+ komunity, nebo ten, kdo ji podporuje a chce rovné příležitosti pro všechny bez ohledu na jejich orientaci a další rozdíly. Tato událost je velmi sledována médii, což bohužel přispívá k šíření radikálních příkladů z průvodu. Lidé, kteří jsou konzervativní zřídka podpoří například manželství pro všechny, protože spojují každého jedince LGBTQ+ s touto akcí, kterou považují za nevhodnou. Tato událost má za cíl ospravedlnit negativní diskriminaci, se kterou se tato menšina potýká, a ukázat, že má možnost získat podporu společnosti. Avšak způsob, jakým jsou tito jedinci prezentováni v médiích, spíše poškozuje jejich pověst a vytváří předsudky vůči celé LGBTQ+ komunitě (Gender Studies, 2021).

Afirmativní akce jsou teoreticky vnímány jako snaha kompenzovat a vyrovnat křivdy menšinovým skupinám, avšak klíčové je jejich provedení v praxi. Společnost musí být připravena na tyto akce, aby nedošlo k negativní diskriminaci většiny v rámci pozitivní

diskriminace menšin. Zastánci pozitivní diskriminace poukazují na to, že právě postupností pozitivních akcí lze umožnit strukturální změny ve společnosti (Barša, Baršová, 2003, s.39).

Štěpánková a Čižinský (2007, s. 10) uvádí, že afirmativní akce jsou impulsem i pro zvýšení ekonomické efektivity v rámci možností podpory diskriminovaných skupin ve vzdělávání a kvalifikace v oboru.

3.1 Homofobie

Definice homofobie dle Smetáčkové (2009, s. 15) je strach z homosexuality a homosexuálních osob, což vyúsťuje k pocitům odporu, nepřátelství či nenávisti vůči těmto jedincům. Tyto pocity se mohou stát podkladem k naprostému odmítání, zesměšňování nebo násilnému jednání vůči homosexuálním lidem nebo vůči lidem, u nichž je homosexualita předpokládána. V současné společnosti se pojem homofobie projevuje právě uvedenými pocity a chováním vůči všem skupinám osob, které nejsou heterosexuální (např: gayové, lesby, bisexuálové a transsexuálové), ale také zahrnuje i osoby s odlišným genderem. Termín homofobie byl poprvé použit v roce 1972 psychologem Georgiem Weinbergem a vyjadřuje obavu z „nepřirozené“ sexuální orientace člověka. Weinberg tento termín poprvé použil v tisku ve své knize Society and the Healthy Homosexual (1972, s. 4), v níž tvrdil, že ti, kdo mají předsudky vůči homosexuálům, jsou iracionální a že homosexuálové sami o sobě nejsou ve své podstatě narušeni. Weinberg byl také vůdcem úspěšné kampaně za vyřazení homosexuality ze seznamu duševních chorob v Diagnostickém a statistickém manuálu duševních poruch (DSM) Americké psychiatrické asociace. Pro pochopení širšího kulturního dopadu homofobie je nezbytné uvědomit si obecný společenský konsenzus o povaze homosexuality. V západních kulturách začali někteří psychologové koncem 19. století vnímat homosexualitu jako něco víc než jen dočasné chování a chápali ji jako neměnnou. Industrializace způsobila přesun lidí z venkova do měst, vyšší hustota obyvatel ve městech umožnila lidem, kteří jsou přitahováni k osobám stejného pohlaví, se organizovat (zpočátku anonymně). To vedlo k většímu zviditelnění homosexuality a jejímu vědeckému studiu (Lotha, 2023).

Homofobové často odůvodňují své diskriminující jednání na odkaz zachování tradičních hodnot a norem. Weiss (2010, s. 112) uvádí, že homofobie se specificky odlišuje od dalších fobií, a to tím, že odpůrci homosexuálů naopak od ostatních fobií hledají možnosti kontaktu za účelem slovního napadení, či dokonce fyzického násilí. Celkový postoj společnosti ke komunitě lidí LGBTQ+ je ovlivněn věkem, pohlavím, vzděláním, životními normami a hodnotami a velmi často záleží i osobní „zkušenosti“ s jedinci dané minority.

3.2 Homofobie ve světe

Západní homofobie a homohysterie dosáhly vrcholu v 80. letech 20. století s rozšířením AIDS. Tato nemoc přinesla větší povědomí veřejnosti o tom, že homosexuálové existují ve všech společenských institucích, a infekční povaha nemoci homosexuální muže dále stigmatizovala. Ukončila také, zejména v západních kulturách, předpoklad heterosexuality. Vzhledem k tomu, že ve Spojených státech v tomto období sílil křesťanský fundamentalismus, byli tamní muži obzvláště odhodlaní přizpůsobit své chování a identitu heterosexualitě; ženské projevy mezi muži tak směřovaly k zániku. Současně s touto homofobií a homohysterií však docházelo také k nárůstu politické obhajoby práv homosexuálů a ke zmírňování proti-homosexuálních zákonů. Na počátku 21. století byl AIDS uznán za problém heterosexuálů stejně jako homosexuálů a zákony proti homosexuálům byly ve většině západních zemí zrušeny. Kombinace větší viditelnosti gayů a leseb, snižující se homofobie v některých větvích křesťanství, možnosti heterosexuálů komunikovat s gayi a lesbami na internetu, rostoucího počtu lidí otevřeně přiznávajících svou homosexualitu a zvyšujícího se povědomí o příčinách homosexuality výrazně snížila kulturní homofobii. V Evropě a ve velké části Severní Ameriky byla homosexuálům přiznána většina práv heterosexuálů, v některých jurisdikcích dokonce manželství nebo státem uznávaná občanská partnerství (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2021).

Výzkumy z počátku 21. století zjistily, že v západní Evropě a Severní Americe se mladí lidé začali rychle distancovat od homofobie, čímž se homohysterie oslabila natolik, že tamní mládež byla schopnější projevovat řadu genderových chování bez ohledu na svou sexuální orientaci. Rychle klesající kulturní homofobie stále více znamenala, že stigmatizována byla spíše homofobie než homosexualita (McEvoy, 2023).

Pokles kulturní a právní homofobie byl však nerovnoměrný. Zatímco v Severní Americe, Jižní Americe, Evropě a Austrálii byla homosexualita dekriminalizována, v Africe a některých částech Asie je situace rozporuplnější. Například Jihoafrická republika sice ve své ústavě přijaté v polovině devadesátých let zakázala diskriminaci homosexuálů a v prvním desetiletí 21. století legalizovala manželství osob stejného pohlaví. V zemích, které s ní sousedí, zůstala homosexualita však nezákonná. Ve většině zemí Blízkého východu zůstávají zákony proti gayům a lesbám rovněž přísně restriktivní; například v některých zemích, kde se praktikovalo

obzvláště konzervativní islámské právo, mohou být jedinci, kteří se dopustí homosexuálního chování, potrestáni smrtí (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2021).

V České republice je diskriminace na základě sexuální orientace ústavně zakázána Listinou základních práv a svobod. Konkrétně je zákaz diskriminace zanesena pod č. 198/2009 Sb. – antidiskriminačním zákonem., podle kterého nesmí být nikdo diskriminován na základě např. své sexuální orientace (zákon č. 198/2009 Sb.).

3.3 Stereotypy

Stereotyp je široce rozšířené, zjednodušené a esencialistické přesvědčení o určité skupině. Skupiny jsou často stereotypizovány na základě pohlaví, genderové identity, rasy a etnické příslušnosti, národnosti, věku, socioekonomického statusu, jazyka atd. Stereotypy jsou hluboce zakořeněny ve společenských institucích a širší kultuře (Rommes, 2006, s.675).

Genderové stereotypy odrážejí normativní představy o feminitě a maskulinitě, o ženách a mužích. Stejně jako všechny aspekty genderu se však to, co představuje stereotypní femininitu nebo maskulinitu, liší v různých kulturách a v historickém čase. Genderové stereotypy obvykle zobrazují femininitu a maskulinitu jako binární protiklady nebo duality, například mezi emocionalitou a racionalitou (Faulkner, 2004, s.164).

Stereotypy o lesbách, gayích a bisexuálech přetrvávají. Jedním ze stereotypů je například to, že vztahy leseb a gayů jsou nefunkční a nešťastné. Stejnopohlavní a heterosexuální páry jsou si v ukazatelích spokojenosti a oddanosti ve vztahu rovnocenné.

Druhým stereotypem je, že vztahy leseb, gayů a bisexuálů jsou nestabilní. Výzkum provedený APA v druhé polovině 21.století však ukazují, že navzdory společenskému nepřátelství vůči vztahům osob stejného pohlaví vytváří mnoho leseb a gayů trvalé vztahy, konkrétně ukazují, že 18-28 % homosexuálních párů a 8-21 % lesbických párů spolu žije 10 a více let. Lze také předpokládat, že stabilita stejnopohlavních párů by se mohla zvýšit, kdyby partneři ze stejnopohlavních párů prožívali stejné úrovně podpory a uznání svých vztahů jako heterosexuální páry (tj. zákonná práva a povinnosti spojené s manželstvím). Třetí častou mylnou představou je, že cíle a hodnoty homosexuálních párů se liší od cílů a hodnot heterosexuálních párů. Ve skutečnosti bylo zjištěno, že faktory, které ovlivňují spokojenost, oddanost a stabilitu vztahu, jsou pozoruhodně podobné jak u párů žijících ve stejnopohlavním soužití, tak u heterosexuálních manželských párů (APA, 2018).

Dle autora Robinse (1971, s. 254) homosexuální muži v dětství a dospívání udržují častěji přátelský kontakt s dívkami než s chlapci, a preferují tzv. klidné „holčičí hry“. Když se vezmou

v úvahu homosexuální ženy, uvádí se, že v dětství byly tomboys (klučičí). Většina z nich má za kamarády převážně chlapce, aktivně se věnují sportu a vyjadřují nechuť k panenkám či jiným „tradičním“ dívčím normám.

V 21. století se v mnoha společnostech začalo o sexualitě a sexuálních praktikách mluvit stále otevřeněji. Spolu s rostoucím přijetím homosexuality jako běžného projevu lidské sexuality začaly tyto dlouholeté názory na homosexuály ztrácet na důvěryhodnosti. Stereotypy o mužských homosexuálech jako slabých a zženštilých a o lesbách jako mužných a agresivních, které byly na Západě rozšířené v 50. a na počátku 60. let, byly z velké části zavrženy (Levy, 2024).

V současné době stále přetrvává stereotypizace genderových rolí u homosexuálních jedinců, které jsou nepřesné a neodráží různorodost a individualitu těchto lidí. Nicméně existují některé stereotypy, které jsou někdy připisovány homosexuálním mužům a ženám. Genderové normy jsou udržovány tím, že jeden z partnerů zaujímá tradičně mužskou roli a druhý tradičně ženskou roli. Jedním ze stereotypu je představa homosexuálního muže, který vykazuje tradičně ženské chování a zájmy, například péči o domácnost či rozhovory o emocích. Zároveň je velmi zvídavý ohledně módy, kosmetiky a vzhledu. Dalším stereotypem je představa homosexuální ženy, která vykazuje tradičně mužské chování a zájmy, jako je sportování nebo zájem o technologie. Nicméně mnohé stereotypy jsou mířeny přímo na partnerský homosexuální pár, kdy společnost často usuzuje dle prvního dojmu, kdo je ve vztahu „ten muž“ či „ta žena“, a kdo vykonává mužské a ženské práce. Soudí se především na základě vzhledu, oblékání, zájmů či profese daného jedince. Tento stereotyp pramení z tradičních hodnot heterosexuálních vztahů, kdy muž je „ten dominantní“ a žena „ta submisivní“. Z tohoto důvodu se homosexuální páry často setkávají se sexualizací jejich vztahu, jelikož to bývá velmi častou prvotní otázkou, co společnost zajímá – jak vypadá sexuální život homosexuálů (Browne, 2019).

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Metodologie výzkumného šetření

4.1 Kvalitativní šetření

Pro tuto práci bylo zvoleno kvalitativní šetření, které můžeme definovat také jako vědeckou metodu zaměřenou na porozumění sociálním jevům. Hlavním cílem kvalitativního výzkumu je hluboce porozumět a interpretovat, jak lidé vnímají a interpretují své zkušenosti, chování a interakce v každodenním prostředí. Výzkumníci používající tento přístup se snaží získat podrobné informace o významech, které jednotlivci nebo skupiny přikládají různým aspektům svého života. Kvalitativní výzkum klade důraz na subjektivní zkušenosti a perspektivy prostřednictvím podrobného popisu a analýzy získaných dat (Hendl, 2016, s. 162).

4.2 Cíl výzkumného šetření a stanovení výzkumných otázek

Hlavním cílem výzkumného šetření je zjistit, zda a jakým způsobem dochází k resocializaci jedinců v procesu coming outu. Jakým způsobem a do jaké míry se mění jejich sociální vazby po coming outu, v rámci rodiny, přátelství i široké společnosti. Podstatné je zjistit, zda vůbec dochází k resocializaci po coming outu. Součástí výzkumu je pozornost věnována i otázce psychické pohody a duševnímu zdraví jedince v procesu coming outu.

Tento výzkumný cíl, zaměřený na mapování a popis specifik coming outu u homosexuálních jedinců, umožňuje hlubší proniknutí do komplexnosti tohoto jevu. Je důležité zkoumat, jaké obavy mohou jedinci před coming outem cítit, jaká mají očekávání a jak se tyto obavy a očekávání liší v závislosti na jejich sociálním a kulturním kontextu. Resocializace jedince, tedy readaptace na nové sociální prostředí a změněné sociální vztahy, může být coming outem výrazně ovlivněna. Sebepojetí, tedy jak jedinci vidí sami sebe, jak hodnotí svou celkovou hodnotu, může být coming outem výrazně také ovlivněno. Stejně tak může coming out ovlivnit vztahy s rodinou, přáteli a společností. Zatímco některé vztahy se mohou prohloubit a stát se podpůrnějšími, jiné mohou být narušeny nebo ztraceny.

Pro zmapovaní problematiky a cíle výzkumného šetření byly použity výzkumné otázky (VO):

- VO1: Jakým způsobem ovlivňuje coming out (homosexualita) osobní a rodinné vztahy?
- VO2: Jakým způsobem ovlivňuje coming out homosexuální partnerské vztahy, včetně budoucích aspirací?
- VO3: Jakým způsobem se coming out odrazil na sebepojetí (sebedůvěra, sebevědomí) daného jedince?

- VO4: Jak vnímá jedinec po coming outu stigmatizaci své orientace (homofobie, komunita aj.)?

4.3 Výběr a charakteristika informantů do výzkumné studie

4.3.1 Výběr informantů do výzkumné studie

Výběr informantů pro výzkum byl proveden metodou "sněhové koule", která efektivně využívá existující sociální sítě mezi homosexuálními jedinci. První dva informanti byli vybráni mnou záměrně, jelikož jsem s nimi již měla navázaný vztah před počátkem výzkumného šetření. Což se stalo klíčovým krokem v tomto výzkumu, jakmile byly zajištěny rozhovory s prvními dvěma informátory, ti pak následně působili jako prostředníci při kontaktování dalších, kteří odpovídali kritériu být homosexuálem, potažmo bisexuálem, alespoň s částečným coming outem. stanovených pro tuto práci. Nezbytnou součástí je vždy zajistit, aby vzorek obsahoval osoby reprezentující klíčové charakteristiky relevantní pro studii a aby bylo dosaženo nasycení daty (Hendl, 2016, s. 198).

4.3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Celkový výzkumný soubor je složen ze šesti lidí, kteří jsou homosexuálně orientovaní, potažmo bisexuálně orientovaní, jenž mají zkušenosti se vztahem se stejnopohlavní osobou. Následuje charakteristika informantů:

Informant č. 1 – žena, 19 let, sexuální orientace: lesba, status: nezadaná, coming out neúplný.

Informant č. 2 – žena, 24 let, sexuální orientace: lesba, status: nezadaná, coming out úplný.

Informant č. 3 – žena, 20 let, sexuální orientace: bisexuálka, status: zadaná, coming out neúplný.

Informant č. 4 – muž, 28 let, sexuální orientace: gay, status: zadaný, úplný coming out.

Informant č. 5 – žena, 32 let, sexuální orientace: lesba, status: zadaná, coming out úplný.

Informant č. 6 – muž, 40 let, sexuální orientace: gay, status: zadaný (registrované partnerství), úplný coming out.

4.3.3 Rozhovor

Pro zkoumání vlivu coming outu u homosexuálních, potažmo bisexuálních jedinců, kteří mají zkušenosti se vztahy se stejným pohlavím, sloužil jako hlavní kvalitativní technika sběru dat rozhovor s těmito osobami. Výzkum vyvrcholil analýzou shromážděných dat, která se zaměřila na podrobnou interpretaci a analýzu zjištěných informací (Hendl, 2005, s. 50).

Polostrukturovaný rozhovor je efektivní metoda sběru dat v kvalitativním výzkumu, která umožňuje získat podrobné informace o osobních názorech, zkušenostech a postojích informantů. Tato technika je flexibilní, ale zároveň strukturovaná, což umožňuje výzkumníkovi

udržet zaměření na konkrétní témata a zároveň dává informantům prostor k vyjádření jejich myšlenek a pocitů vlastními slovy (Mišovič, 2019, s. 102).

Polostrukturované rozhovory byly zvoleny kvůli flexibilitě umožňující dodatečné kladení otázek, což přispělo k hloubce a spolehlivosti údajů. Otázky byly strukturovány do bloků podle předem stanoveného schématu, kterým se tazatel řídil. Rozhovory byly vedeny osobně v prostředí, které bylo pro informanta příjemné. Byly nahrávány na diktafon a později přepsány do textové podoby.

Etické standardy byly v tomto výzkumu klíčové. Účastníci byli předem informováni o průběhu a účelu výzkumu a bylo jim sděleno, že rozhovory budou nahrávány. Měli také možnost se z výzkumu kdykoli odhlásit. Anonymita a soukromí byly zajištěny a dodržovány jako základní principy práce výzkumníka. Další důležitou zásadou bylo informování účastníků o zveřejnění práce prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

Před zahájením samotného rozhovoru bylo nezbytné vybudovat důvěrný vztah (rapport), který pomohl vytvořit přátelské a bezpečné prostředí jak pro informanty, tak pro výzkumníka. Díky úspěšnému navázání důvěry s účastníky byly rozhovory obohacující a efektivní.

Na začátku rozhovoru byly položeny otevřené otázky, které sloužily jako počáteční "prolomení ledů" a poskytly základní informace o tématu. V průběhu rozhovoru se otázky stávaly osobnějšími a podrobnějšími, včetně otázek na intimní témata. Závěrečné otázky byly zaměřeny na shrnutí rozhovoru.

- **Jádro rozhovoru – Okruh 1 (VO)**: Jakým způsobem ovlivňuje coming out (homosexualita) osobní a rodinné vztahy?
    - *Jaké byly reakce vašeho okolí (rodina, přátelé, kolegové) na váš coming out*
    - *A jak to ovlivnilo vaše vztahy s nimi?*
    - *Přijetí v rodině – napříč generacemi? u kamarádů rozdíl v pohlaví?*
    - *Měli jste podstatnou prvotní osobu, se kterou jste toto sdíleli ,, kdo vás podporoval?*
- **Jádro rozhovoru – Okruh 2 (VO)**: Jakým způsobem ovlivňuje coming out homosexuální partnerské vztahy, včetně budoucích aspirací?
    - *Jaký vliv měl coming out na vaše romantické a sexuální vztahy?*
    - *Po coming outu změnil se přístup k partnerským vztahům – je to pro vás jednodušší?*
    - *Jak se mění vaše vnímání budoucnosti a životních cílů po coming outu?*

- **Jádro rozhovoru – Okruh 3 (VO)**: Jakým způsobem se coming out odrazil na sebepojetí (sebedůvěra, sebevědomí) daného jedince?
    - *Jaké byly důvody pro rozhodnutí se pro coming out?*
    - *A jaké důsledky toto rozhodnutí mělo na váš život?*
    - *Jakým způsobem jste se cítil/a před coming outem?*
    - *Jaké byly vaše největší obavy nebo strachy před coming outem?*
        - *A potvrdili se obavy?*
        - *Jak jste je nakonec zvládl/a, jak jste je nakonec řešili?*
    - *A jak se cítíte nyní (vnímání sama sebe)?*
- **Jádro rozhovoru – Okruh 4 (VO)**: Jak vnímá jedinec po coming outu stigmatizaci své orientace (homofobie, komunita aj.)?
    - *Jak se liší vaše zkušenosti s coming outem v různých sociálních prostředích (např. ve škole, na pracovišti, ve veřejném prostoru)? Měl/a jste pocit, že některá prostředí jsou přívětivější a tolerantnější vůči homosexuálním jedincům než jiná?*
    - *Jak se vaše sexuální orientace projevuje ve vašem každodenním životě? Jaká jsou vaše zkušenosti s přijímáním a integrováním své sexuální identity do svého osobního a veřejného života?*
    - *Jaký vliv měl váš coming out na vaše sociální sítě a komunitu? Připojili jste se ke komunitě LGBTQ+*
        - *A jaký vliv měla tato příslušnost na vaše životní zkušenosti?*
    - *Jaké jsou vaše zkušenosti s diskriminací nebo stigmatizací na základě vaší sexuální orientace po coming outu? Jak jste se s tímto setkáním vypořádal/a a jak vás to ovlivnilo?*

5 Zpracování, interpretace a vyhodnocení dat z výzkumného šetření

Pátá kapitola je věnována analýze, interpretaci a vyhodnocení informací získaných během výzkumu realizovaného od března do května 2024. V procesu analýzy a interpretace shromážděných dat byla použita technika kódování tzv. deskripce, která slouží ke kategorizaci a systematickému uspořádání dat, aby byla srozumitelnější. Kódování spočívá v přiřazení symbolů k určitým fragmentům dat, což pomáhá jejich zařazení do specifických kategorií nebo tříd (Hendl, 2016, s. 232). Tyto kódy jsou přiřazeny tak, aby přímo souvisely s výzkumnými otázkami, na které je následně odpovězeno. V následující části jsou podrobně popsány vybrané kódy a jejich interpretace.

5.1 Rozhovory a získaná data

Celý rozhovor je rozdělen do jednotlivých částí na okruhy: 1, 2, 3 a 4, jenž každá část je věnována jednotlivé výzkumné otázce pro lepší orientaci v textu. Otázky jsou rozpracovány v textu, který zahrnuje výpovědi daných informantů a jsou v hlavičce kategorizovány pomocí kódu.

1 Okruh

Časová osa uvědomění si své sexuální orientace

Doba, ve které dochází ke coming outu (vnitřní – uvědomění) není pevně stanovená a může se značně lišit v závislosti na mnoha faktorech. Tyto faktory zahrnují individuální proces sebepoznání, sociální a kulturní prostředí, podporu od rodiny a přátel, a širší společenské a právní podmínky.

Z rozhovorů však vyplívá, že 5 ze 6 informantů se s myšlenkou své sexuální orientace zabývali již v období puberty. *I1* udává: *„No dýl než v 15ti to určitě nebylo, řekla bych, že nějako okolo 14 let mě to tak poprvé nějak napadlo…“*. Obdobně je na tom i *I2,* která říká*: „Asi okolo 16, kdy jsem nějak začala přemýšlet nad těma vztahama a tak…“*. Dále *I3* popisuje*: „Nějak v těch mladistvých letech jsem začala vnímat to, že se mi líbí i holky…“*. *I4* tvrdí*: „Od malička jsem byl takový jinačí oproti ostatním a asi nějak okolo 13 jsem si přiznal, že by to mohlo být společné s mou orientací…“*. A v poslední řadě *I5* dodává*: „Řekla bych, že asi jako většina, co znám, tak okolo toho pubertálního věku, cca 16,17, kdy tak člověk hledá sám sebe…“*.

U *I6* se vyjádřil slovy: *„Tak je možný, že v hlavě jsem tu myšlenku držel už od útlých let, ale v té době to bylo úplně tabu, takže asi až po nějakých milnících jako narození dětí a pak následného rozvodu, kdy jsem měl nějak čas víc na sebe“*. Následně dodává, že „musel“ žít dle

tradičních hodnot společnosti, kdy heterosexualita byla jedinou přirozenou sexuální orientací, manželství a rodina byly chápány jako svazek muže a ženy s cílem reprodukce. Byly stanoveny tradiční genderové role, kde muži byli vnímáni jako živitelé rodiny a ženy jako pečovatelky a matky. Homosexualita byla považována za odchylku od těchto tradičních rolí a hodnot.

Reakce na coming out

Jednou z největších obav je riziko odmítnutí, které může vést k narušení důležitých vztahů a ztrátě citové podpory. Blízcí lidé hrají v životě jedince klíčovou roli, takže strach z jejich negativní reakce je obzvláště silný. Z tohoto hlavního důvodu jedinci zpravidla odkládají coming out, jelikož netuší, jaká reakce druhých bude. Tyto obavy mohou být zvláště silné v kulturních nebo náboženských kontextech, kde je homosexualita méně přijímána. Z výsledků rozhovorů se 6 informanty se jich 5 setkalo s pozitivními reakcemi. Informanti byli přijati a respektováni, což jim poskytlo pocit podpory a bezpečí. Konkrétně *I1* uvádí: *„V podstatě přes všechen možný strach to bylo vždy nakonec pozitivní, že mě všichni respektují, jak to mám a podporují…“. I2* na to navazuje se slovy: *„No já to měla takový různorudý, ale v závěru z toho vzešlo to pozitivní a mám to štěstí, že mě už všichni respektují…“:* Takto to prožíval i *I4: „Všichni byli zlatí. Přijali mě a prostě mě podporujou…je to příjemný pocit vědět, že vaši blízcí lidé za vámí stojí ve všem…“.* A v neposlední řadě i u *I5* to bylo obdobné*: „Všichni to vzali v pohodě, doteď mám ohromnou vlnu podpory a nikdy jsem s tím neměla u nikoho problém…“.*

Samozřejmě coming out může vyvolat u druhých reakci šoku jako např: *I6,* u kterého to probíhalo následovně: „*Hodně z mých blízkých bylo v šoku, protože to bylo hodně nečekaný, ale musím říct, že jsem asi ani nečekal, jak moc v pohodě to bude. Největší sílu mi dodali synové, kteří jsou zcela tolerující, takže zbytek už pro mě byla taková formalita“.*

U *I3* z výpovědi můžeme zaznamenat následující: *„Hodně se to liší, polovina to bere jako něco přirozeného a podporují mě, na druhé straně např: má rodina to vůbec neakcetují“.*

Výsledky rozhovorů ukazují, že coming out může vést k různým reakcím v závislosti na konkrétních vztazích a kontextu, ale obecně lze konstatovat, že coming out je pro informanty emocionálně náročný. Pokud však dojde následně k přijetí a podpoře, může tak dojít k životně pozitivnímu dopadu. Samozřejmě emocionálně je coming out náročný i pro druhé, jelikož musí novou informaci zpracovat. Z tohoto důvodu se může jedinec potkat s počátečním šokem. Proces adaptace je individuální a může být různě dlouhý a intenzivní v závislosti na konkrétních okolnostech a povaze rodinných vztahů.

Celkově lze říci, že ačkoli individuální zkušenosti s coming outem mohou být různé a mohou zahrnovat i negativní reakce, 5 ze 6 informantů zažívá plnou podporu a přijetí od svých blízkých, což je pro ně velmi významné.

Ovlivnění vztahů v rodině/blízkém kruhu přátel po coming outu

Z předchozího lze vyvozovat, že coming out může mít hluboký dopad na vztahy jedince s jeho okolím. Zatímco někteří zažijí pozitivní změny a posílení vztahů, jiní mohou čelit obtížím a ztrátám. Pokud dojde k přijetí a podpoře od blízkých může to současně posílit sebepojetí a sebevědomí jedince, zatímco odmítnutí může vést k pocitům nejistoty a nízkého sebevědomí.

Dynamika vztahů po coming outu obvykle závisí na tom, jaký vztah mezi osobami existoval ještě před coming outem. To ale nemusí vždy platit, protože coming out může způsobit zmatek, otázky a postupné přijímání situace. To může dočasně narušit rodinné nebo přátelské vztahy. Z výpovědí informantů je patrné, že přiznání se k homosexualitě mělo různé, často pozitivní, dopady na stávající vztahy. 3 informanti uvedli, že v jejich životě to mělo pozitivní dopad, kdy se jejich vztahy upevnily a zůstaly tak stejně dobré jako dříve. *I1* udává: *„Ve své podstatě se nic nezměnilo, všechno zůstalo stejně dobré. Nehrálo to nějakou velkou roli…“.* Na ni navazuje *I4* se slovy*: „Zaručeně, vztah s rodiči a kamarády to neskutečně upevnilo…“.* A *I5* říká*: „Tím, že jsem mohla být upřímná ke všem, tak se vztahy se všemi zlepšily a zpevnily…“.*

Pro *I2* byl coming out posilující zkušeností, která jí ukázala, kolik lidí ji podporuje a stojí za ní, což jí dodalo odvahu a posílilo sebevědomí. Konkrétně to popisuje: *„Pozitivně, jelikož jsem viděla, kolik lidí za mnou stojí a podporuje mě, což mě povzbudilo dál“.*

U *I3* došlo k výraznému posílení přátelských vztahů. Mohla se cítit příjemněji a více si vážit přátel, kteří ji bezvýhradně přijímali. Naproti tomu v rodinných vztazích byly zkušenosti smíšené. Zažívá doposud negativní tlak a nepřijetí ze strany rodiny, což vytváří napětí a stres na obě strany.

U *I6* vedl coming out k tomu být upřímný a otevřený ohledně své sexuální orientace, což zlepšilo a posílilo vztahy s jeho blízkými. Cítil se k rodině a přátelům blíže než kdykoli předtím, což pro něj bylo velkým pozitivem a díky tomu se cítil podporován a přijímán.

Přístupy k homosexualitě dle věku

Přístup k homosexualitě se může lišit v závislosti na konkrétní historické době a událostech. Názory lidí se mění s vývojem společnosti a proměnlivostí jejích hodnot a normativních očekávání, například v minulosti byla homosexualita často považována za tabu, zatímco v postmoderní době jsou mnohé společnosti vstřícnější a více zaměřené na ochranu práv LGBTQ+ komunity. Lze na základě věku vyvozovat, že starší generace, například lidé

narození před rokem 1965, kdy byly společenské a náboženské normy tradičnější a méně tolerantní vůči homosexualitě, mají v sobě zakořeněné předsudky, které odrážejí dřívější společenské normy a očekávání?

Starší generace vnímá homosexualitu jako „divnou“ a neumí ji správně pochopit, jak říká *I1:* „*Řekla bych, že starší generace, nebo alespoň takovou mám zkušenost, že to vnímají jako něco divného a nevědí moc, jak to brát…*“.

Zbylí informanti se shodují, že věk nehraje roli a že důležitější je, jak má člověk své názory srovnané v hlavě. Jak říká *I2*, „*Já mám tu zkušenost, že nezáleží na věku toho člověka, ale spíš, jak to má srovnané v hlavě…“. I3* dále potvrzuje: „*Nemyslím si, že je tam nějaký mezigenerační rozdíl, ale je to o lidech no…*“ Podobně se vyjádřil i *I4*: „*Asi to obecně nejde jakoby říct, že tam vidím rozdíl, ono nezáleží na věku, ale na těch lidech no…“. I5* dodává: *„Jakoby asi ne ani ne, setkala jsem se s různými názory ať už od starších či mladších…*“ Nakonec *I6* upřesňuje: „*Starší generace je stará škola, ale i tak se najdou lidé, kteří jsou s tím v poho, a naopak mladí, kteří to neberou…*“

Přístupy k homosexualitě dle pohlaví

Přístup k homosexualitě na základě pohlaví se bude velmi podobně odvozovat od předchozího na základě faktoru hodnot člověka. V České republice lze říci, že existuje předsudek, kdy mužská homosexualita je vnímána jako tabu nebo společensky nepřijatelná, zatímco ženská homosexualita spíše vede k hypersexualizaci a objektifikaci lesbických žen.

Z výpovědí 2 informantů, však vyplívá, že jejich zkušenost je značně odlišná. Tvrzení naznačují, že reakce na homosexualitu se mohou mírně lišit v závislosti na pohlaví, ale obecně jsou velmi podobné. Jak říká *I4:* „*Z obou stran mě brali, nikdy jsem se nesetkal s tím, že by pohlaví u toho hrálo nějakou roli, alespoň tedy v mém případě…“.* Podobný názor má i *I5*, který prohlásil: „*Pohlaví určitě v tomhle nehraje žádnou roli…“.*

Zároveň na tomto tvrzení se shodují i další informanti, kteří navíc poukazují na to, že ženy jsou více podporující, kdežto muži tíhnou spíše ke zlehčování situace, v dobrém slova smyslu, a zajímají se více o detaily dynamiky vztahu mezi stejnopohlavními páry. *I1* uvedla, že reakce byly přibližně stejné, jen holky byly asi více podporující. Dle slov *I2*: *„Řekla bych, že to přijali asi tak nějak podobně, ale holky byly víc podporující a kluky spíš zajímali detaily vztahu s holkama“. I6* pak dodává: „*Kamarádky jsou nadšený, že mají kámoše gaye, a u chlapů se to nijak neprojevilo, maximálně si ze mě utahují“.* V poslední řadě *I3* má také obdobnou

zkušenost, kdy říká: *„Holky byly dost chápající a kluky kamarády mám převážně gaye, takže ty to brali úplně přirozeně*“.

Z výsledků lze konstatovat, že celkově hrálo pohlaví v reakcích na homosexualitu jen malou roli. I když existují určité nuance v reakcích mezi muži a ženami, obecně jsou jedinci přijímáni pozitivně bez ohledu na pohlaví svých přátel.

Prvotní osoba

První osoba, které se člověk při coming outu svěří má zásadní význam, protože poskytuje důvěru a intimitu. Je to osoba, které daný jedinec důvěřuje a která je mu blízká. Tento vztah umožňuje otevřeně sdělit svou sexuální orientaci a pocity s ní spojené. Tato osoba by měla být schopná jedince vyslechnout a poskytnout podporu a pochopení v citlivém období coming outu. Její reakce a přístup mohou mít významný vliv na váš emocionální stav a sebevědomí během tohoto procesu.

Ze získaných informací je patrné, že první osobou, kterým informanti sdělili svou homosexualitu byli blízcí přátelé, popř. partneři. *I1 a I3* uvedli, že se svěřili nejbližšímu okruhu přátel najednou. *I1* udává: *„Úplně asi nějakou spešl osobu ne, ale jakoby nejbližší kruh kamarádů, kterým jsem to řekla nějako naráz no…“* a na to navazuje *I3* se slovy*: „Bylo jich asi víc, takový ty nejbližší kamarádi a pak v tý době přítelkyně…“*

Zatímco *I2* měla pouze jednu osobu, které se svěřila: *„Nejlepší kamarádce, ze střední …s tou jsem to sdílela celý od samého začátku, byla takový můj terapeut“,* a následně se tento malý kruh rozšiřoval o další přátelé.

I4 a I5 se svěřili až po delší době, konkrétně *I4* říká: *„Já tohle prožíval hodně sám, sledoval jsem různé gay osobnosti a pak až po dlouhý době jsem to řekl kámošům na dovolené…*“, což je velmi podobná odpověď jako u *I5*, která to popisuje: *„Já jsem taková samotářská, takže dlouhou dobu to nikdo nevěděl, a pak až když jsem se odstěhovala do města, tak jsem to přiznala nejbližším kamarádkám…“.*

I6 uvádí: *„První osobou byl můj partner, kdy já jsem to měl v sobě dlouho tuhle myšlenku, ale prvně jsem se s tím svěřil jemu, kde mě on následně podporoval“.*

První osobou, které se jedinci svěří jsou obvykle jejich nejbližší přátelé nebo partneři, a to z několika důvodů. Blízcí přátelé a partneři často poskytují bezpečné a důvěrné prostředí pro sdílení citlivých informací. Mají navázané pevné vztahy založené na důvěře a vzájemném porozumění, což vytváří ideální podmínky pro coming out. Ve většině se jedná o vrstevníky, se kterými sdílejí více osobní/intimnější detaily oproti rodinným příslušníkům.

2 Okruh

Vliv coming outu na vztahy

Ve skrytých vztazích se partneři rozhodnou neprozradit svou sexuální orientaci nebo vztah širšímu okolí ze strachu reakce rodiny a blízkých, diskriminace, odmítnutí nebo stigmatizace. To může vést k emocionálnímu stresu, pocitu izolace a potřebě žít dvojí život. Naproti tomu v přiznaných vztazích partneři otevřeně sdílejí svou lásku a orientaci s rodinou, přáteli a veřejností. Tato otevřenost může přinést úlevu, zvýšit pocit autenticity a posílit sebevědomí. Přesto se mohou setkat s pozitivními i negativními reakcemi, které ovlivňují jejich sociální a rodinné vztahy.

Z výpovědí všech informantů lze vyvodit, že coming out měl zásadní vliv na jejich partnerské vztahy, především je výrazně zjednodušil a uvolnil. Před coming outem měli *I1 a I5* tendenci své stejnopohlavní vztahy tajit, což bylo pro obě strany náročné a stresující. *I1* vzpomíná: *„No před coming outem jsem se vztahem s holkou spíš tajila, takže to bylo náročný na obě strany a teď je to prostě jednodušší, když nemusím lhát a řešit vše jen sama s sebou…“* na to navazuje *I5,* která říká*: „No zprvu jsem musela… se tak jako skrejvat, protože jsem byla s mojí první holkou jako vážněj vztah, ale furt jsem se bála s tím vyjít, takže pak najednou když jsem pak nemusela, tak to byla úplná volnost a odpadl takový ten stres…“.*

Možnost být otevřená a nemuset nic skrývat, umožnilo plně vyjádřit své emoce a být si jistější svou identitou a tím, s kým chtějí být. To je případ *I2*, která tvrdí: *„Že jsem otevřeně po coming outu mohla být s holkou a nemusela nic tajit a můžu o tom upřímně mluvit. Prostě dát průchod všem emocím a být si tak jistá, kým jsem a s kým chci být“.*

U *I3* vážnější vztah jí pomohl lépe pochopit její citové vazby a preference. Coming out odstranil potřebu předstírat, což vedlo k tomu, že se vztah stal naplněnějším a smysluplnějším, jak ona sama říká: *„Já jsem nikdy asi netajila vztahy s holkama, takže jsem byla velmi otevřená tomu, ale asi těmi vážnějšími vztahy s holkami jsem zjistila, že po emoční stránce tíhnu víc k holkám než k těm chlapům no“.*

Pro zbylé *I4 a I6* informanty to bylo úplně něco nového, kde mohli být konečně naplněni a pociťovali naprostou uvolněnost společně se smysluplností. To přesně vystihl *I4*, kdy říká: „*Vztahy se staly jednoduššími, nemusel jsem nic předstírat a prostě mě to ty vztahy konečně bavily a dávaly mi smysl jakoby…“.* Současně na to navazuje *I6,* který říká: *„Bylo to úplně něco novýho, prostě to, na co člověk čeká …jakoby smysl bych řekl, že můžu být konečně sám s sebou…“.*

Celkově lze říci, že coming out umožnil žít své vztahy otevřeně a autenticky, což vedlo ke zlepšení jejich emoční pohody a kvality partnerských vztahů.

Aspirace a budoucnost po coming outu

Coming out homosexuálů/bisexuálů může ovlivnit jejich budoucí aspirace ve vnímání své budoucnosti, a to hlavně v rámci jejich partnerských vztahů, svatby a zakládání rodiny. Někteří mohou začít více přemýšlet o svých cílech a plánech do budoucna, zatímco jiní mohou čelit narušení vztahů kvůli negativním reakcím na jejich homosexualitu.

Z výpovědí vyplývá, že coming out měl na představy a cíle týkající se rodiny a manželství různý vliv. 2 informantky si nedokázaly představit, že by měly rodinu a uzavřely manželství, protože vyrůstaly v prostředí, kde byly představy o rodině a manželství výhradně heteronormativní. *I1* uznává: *„Pro mě byla nepředstavitelná představa mít svatbu a děti upřímně i chvilku po coming outu, protože potkáváte jen hetero „páry/rodiny“, takže jsem si nedovedla představit, že mám nějak rodinu, ale ono to souviselo hodně se sebe přijmutím a tím že jsem se víc seznámila s lidmi jako já. Teď už tu představu rozhodně mám…“. Na to navazuje I2,* která uvádí*: „Nikdy jsem asi nesnila o rodině a svatbě, upřímně ani po coming outu. Ale asi nějakým vážnějším vztahem, kde prostě to najednou začalo mi dávat smysl, proč bych to vlastně chtěla no…“.*

I3 se k tomuto vyjadřuje následovně: *„Odjakživa jsem chtěla rodinu, co jsem si asi chvíli nedokázala představit, že třeba s ženskou jo, protože od mala vám všichni říkaji, že budete mít toho manžela. Ale teď když mám fungující vztah s holkou, tak je to pro mě stejně představitelný“.*

Pro některé jedince se životní cíle po coming outu nemusí změnit, což je případ *I4*, který říká: *„Životní cíle se nezměnily, ale po coming outu se spíš naplnil ten smysl, protože ty vztahy s holkama byly pro mě utrpení, a teď prostě je to super, že vím, co chci…užít si života a když s přítelem budeme chtít rodinu, tak do toho půjdeme prostě…“.* Na to navazuje *I5*, která uvedla: *„Tak cíle máme asi všichni podobný, já jsem chtěla tu rodinu a svatbu jen jsem vyměnila tu tradiční představu chlapa za ženskou, a to je co chci…“.*

I6 se svěřil, že jeho situace je opačná: *„No já to mám tak všechno naopak, protože děti už mám z manželství se ženou a teď najednou mám děti už starší a můžu si s partnerem cestovat, takže vlastně jsem spokojený, i když to mám tak trochu naopak než jiní mladší gayové“. Ale rozhodně bych neměnil!*

Celkově výsledky ukazují, že coming out umožňuje lidem přehodnotit své životní cíle a představy o rodině a manželství. Přijetí sebe sama a setkání s podobně smýšlejícími lidmi hraje klíčovou roli o tom, jak si gayové představují a plánují svou budoucnost.

Odůvodnění procesu coming out

Rozhodnutí pro coming out je zásadním milníkem, kde dojde k ukončení skrývání své identity a možnost budovat upřímnější a otevřenější vztahy s blízkými. Velkou součástí coming outu je touha žít autenticky a být sám sebou. Z výsledků lze vyvodit, že důvody pro coming out jsou různé, ale mají společný motiv: potřebu být otevřený a upřímný ohledně své sexuality a vztahů.

Možnost podělit se s někým o své pocity a zkušenosti, z důvodu osamělosti, upřímnosti a pravosti svých emocí bez toho, aniž by je museli po zbytek života dusit. To je případ *I1,* která říká: *„No pro mě to byl vztah, protože jsem musela řešit věci nejen vztahový, ale obzvlášť ty…. sama, a prostě potřebujete si o tom pokecat, alespoň s někým, protože to v sobě nechcete dusit do konce života…“.* Na to navazuje *I2* se slovy*: „Asi že jsem potřebovala si o tom s někým promluvit, a že jsem prostě už nechtěla tajit nějaký ty „vztahy“ a tak…“.* A v poslední řadě se toto týká *I4,* který dodává: *„Moje motivace byla taková, že jsem se už nechtěl cítit sám, kdy jsem chtěl mluvit s někým o mých pocitech…“.*

Dalším motivem byla touha přestat skrývat své vztahy a sexuální orientaci. Informanti chtěli být otevření a nechtěli již žít ve stínu a utajení. Bylo pro ně důležité, že jejich vztahy a sexuální orientace jsou součástí jejich identity a že se s touto skutečností mohou otevřeně ztotožnit. *I3* to popisuje následovně: „*Mně to přišlo správný to prostě říct, že je to nějaká moje součást, kdy možná ještě úplně nevím, do jaký míry kluci a holky, ale prostě, že to tak teď mám…“.* Obdobně je na tom *I5*, která říká: *„Těch důvodů bylo několik, třeba vážný vztah, ale taky že jsem už v dospělosti prostě nechtěla tajit, jestli se s někým vídám atd a prostě bejt s tím už konečně venku…“.* V závěru *I6,* jež udává*: „Že jsem chtěl konečně být volný a upřímný, že možná je ta správná doba, protože jsem nebyl vždy sám s sebou…“?.*

Celkově lze říci, že důvody pro coming out jsou osobní a závisí na situaci a potřebách každého jednotlivce. Společným motivem je však touha být otevřený, upřímný a být součástí vlastního života, aniž by člověk musel skrývat nebo potlačovat svou identitu.

Důsledek coming outu na život

Důsledky coming outu mohou být velmi různé a závisí na konkrétní situaci a okolnostech každého jednotlivce. Ovlivňují je reakce rodiny, přátel a dalších důležitých osob v jejich životě. Navzdory možným negativním zkušenostem může být coming out pozitivním krokem, protože umožňuje jedinci být otevřený a upřímný nejen k ostatním, ale zejména k sobě samému.

I1 informantka uvedla: *„Tak to bylo, jakože pozitivní, že jsem se s tím otevřela a vlastně se mi ulevilo jakoby…“.*

Další 4 informanti sdělili, že hlavním pozitivním výsledkem bylo ukončení dlouhého období skrývání a lhaní, což jim přineslo pocit uspokojení a sebedůvěry. Získání této svobody pro ně může být osvobozující a vede k pocitu štěstí a vděčnosti. To může být jedním z největších pozitivních důsledků coming outu. Konkrétně *I2* říká: *„Pozitivní důsledky v tom, že jsem mohla bejt sama sebou a najednou prostě mi ten život takhle dával větší smysl…“.* *I4* dodává*: „No že už nemusím dalších třeba 19 let lhát a skrejvat se…najednou jsem byl spokojenej a jistej sám sebou…“.* Na to navazuje *I5* se slovy*: „Uvědomění, že mám vlastně štěstí, jaký lidi okolo sebe mám, že jsem se nemusela vůbec stresovat…“.* A v poslední řadě *I6* říká*: „Že mám úžasnou rodinu a skvělý přátele, a že můžu být šťastný…“.*

Avšak *I3* informantka uvedla následující: *„No pozitivní i negativní, kdy prostě byla část, který mě podporovala jako kamarádi, ale v rodině to prostě vytvořilo hroznou atmosféru, takže jsem pak jako nucená kolikrát lhát jen abych měla klid, ale vnitřně je to pro měj boj…“.*

Celkově jsou důsledky coming outu individuální a závisí na jedinečných životních okolnostech a reakcích okolí. Pro některé jedince je to osvobození a získání větší autenticity, zatímco pro jiné to může být zdrojem konfliktů a vnitřního boje.

3 Okruh

Psychická pohoda před coming outem

Před coming outem se jedinci často potýkají s vnitřním bojem. Mohou mít obavy z odmítnutí, diskriminace, nejistoty ohledně reakcí rodiny a přátel společně se strachem ze ztráty vztahů. Klíčovou roli hraje sebepřijetí, které je často náročnější než coming out vůči ostatním. Přijetí vlastní identity je proto velmi obtížný proces, který má taktéž významný vliv na psychiku jedince.

Před svým coming outem se 4 ze 6 informantů potýkalo s hlubokými vnitřními konflikty a emocionálními problémy. Popisují, že nevěděli, jak se s pocity ohledně své sexuality vyrovnat, a tak se snažili své pocity potlačit a přesvědčit sami sebe, že jde jen o dočasnou fázi. Tento způsob zvládání však vedl k silnému vnitřnímu napětí a nejistotě. Potlačování skutečných pocitů a rozporů v identitě se ukázalo být zdrojem vnitřního konfliktu a stresu. Zároveň se snažili svou sexuální orientaci ignorovat a předstírat, že neexistuje, což vedlo k potlačení jejich pravého já a k boji s vlastními emocemi. Detailněji to popisuje svými slovy *I1*: *„Měla jsem hrozný vnitřní boj, nevěděla jsem moc, co s tím…takže jsem to hodně potlačovala a chlácholila se, že je to jen nějaká etapa...“.* Nadále i *I2: „No rozhodně jsem to potlačovala, protože reálně jsem to „věděla“ už nějak ve 14 letech, ale prostě jsem to zkusila – nevyšlo to, takže jsem to ignorovala a snažila se dělat, že to neexistuje, protože to byl hrozný boj s emocema…“. I4* říká*:*

„No, když jsem chodil s holkama, tak to byl ten boj, protože jsem byl nespokojenej a myšlenka toho, že bych byl gay mě užírala uvnitř. A najednou z extroverta jsem se stal introvertem, protože jsem byl úplně utlačovanej vlastně sám sebou…“. I5 to konkretizuje se slovy*: „No po nějakých zkušenostech s holkama jsem si namlouvala, že to nic není že tohle nejsem skutečně já…takový hodně sebezapření…“.* A v neposlední řadě *I6,* který uvádí: *„Byl jsem neustále nespokojený a vlastně jsem nevěděl potom už co chci, protože jsem měl v závěru všechno, co každý chtěl, ale já byl úplně mimo…“.*

I3 sdělila: *„Já jsem s tím moc nebojovala prostě jsem přijmula to, že se mi líbí i holky, ale spíš později jsem moc nevěděla, jestli jsem teda jen na holky, nebo jestli to je jen nějaký experimentování, takže trošku jsem se nad tím zadrhávala, kým jsem no…“.*

Celkově lze říci, že před coming outem jedinci prožívali vnitřní konflikty, emocionální boje a nespokojenost s vlastním životem v důsledku snahy potlačit svou skutečnou identitu a sexuální orientaci.

Obavy z reakce na coming outu

Největší obavy 2 informantek z coming outu se soustředí především na reakce okolí a na to, jak budou přijímány. *I1* se svěřuje: *„Nooo největší strach byl z toho, že mě lidi nepřijmou, tý reakce prostě …, aby mě pak nebrali jinak…“.* Stejně tak *I2* uvedla*: „Obava byla z toho, že jsem nevěděla, jak na mě lidi budou vnímat, že to prostě nezvládnou akceptovat, protože já sama jsem to moc nevěděla žejo, takže takže ten můj vnitřní boj, že to je moc velká nálepka se mi přehodil i na ostatní, že si to budou myslet…“.*

Jedna z dalších obav byla, že lidé nebudou schopni jejich sexualitu akceptovat. Informanti se obávali, že pokud sami mají problém svou orientaci přijmout, bude to ještě těžší pro jejich okolí. Tento vnitřní boj a nejistota ohledně vlastní identity se promítaly do strachu z odmítnutí. Strach z vybočování z normy a obavy z diskriminace byly také časté. *I4* se k tomuto vyjadřuje se slovy: *„Tak takový ten strach, že jako gay vybočujete z normy, že budu dostávat bídu a obecně takový ty negativní reakce…“.* Obdobně i *I5* sdílí své pocity*: „No řekla bych, že stejný jako pro většinu, že to nikdy nepřijme a že si na nás budou ukazovat prstem, což prostě je tím, jak my nejsme sami v pohodě ten moment žejo…teď už jsou tyhle obavy dávno pryč…“.*

I3 pociťovala také strach z negativních reakcí, konkrétně se k tomu vyjadřuje: *„Já jsem to ani zezačátku nevnímala nijak, že bych měla strach ten spíš nastal až když jsem viděla kolikrát ty reakce…takže pak jsem se bála o tom mluvit otevřeně…“.*

I6 měl obavy především z toho, že negativní reakce by mohly zničit jeho, včetně rodiny, které by mohly vést k dlouhodobým následkům, se kterými by se museli potýkat.

Celkově lze říci, že hlavními obavami informantů z coming outu byly obavy z nepřijetí, negativních reakcí a následného narušení vztahů a sociálního života. Tyto obavy byly často posíleny vnitřní nejistotou a strachem z vybočování z normy.

Současný psychický stav¨

I1 zdůrazňuje: *„Všechno je to jednodušší, nemusím se bát, co komu řeknu a jestli se to někdo dozví…dá se říct takový beztarostný v tomhle směru“.*

3 informanti vypověděli, že jsou nyní zcela ve své pravé identitě a díky přiznání své sexuální orientace se cítí jistější, jelikož jsou konečně sami sebou. To jsou slova *I2*: *„Cítím se sama v sobě sebevědomě a že jsem to prostě já takhle a dává mi to smyl…“.* A na ni navazuje se slovy *I3: „Jsem si sama v sobě jistá, mám sebevědomí, a i přes veškerý překážky, tak jsem šťastná…“.* Stejně tak *I4: „Cítím se skvěle, beru to prostě jako nějakou součást mě a vím, že mě to nějak nedefinuje, že můžu bejt, co chci a kým chci…“.* A v závěru toto sdílí i *I5: „Po tak delší době, už je to pro mě prostě přirozený a jsem taková v klidu prostě, žádný stres a cítím se ve svý kůži…“.*

Konečným výsledkem je, že se informanti cítí spokojení a šťastní, což vystihuje výrok *I6: "Jedním slovem spokojeně!".* Celkově měl coming out na tyto osoby převážně pozitivní dopad, vedl ke zlepšení jejich sebevědomí, snížení stresu a větší spokojenosti s jejich životem.

4 Okruh

Soudržnost a názory na komunitu LGBTQ+

Soudržnost komunity LGBTQ+ je klíčem k její síle a odolnosti. Členové této komunity se navzájem podporují a projevují solidaritu. Společné zkušenosti s diskriminací a marginalizací vytvářejí silná pouta a potřebu vzájemné podpory. Mnoho členů má podobné životní zkušenosti, jako je coming out a snaha o přijetí, což posiluje pocit sounáležitosti. LGBTQ+ komunita také vytváří organizace a aktivistické skupiny, které bojují za rovná práva a poskytují svým členům podporu.

Informanti obecně podporují rovná práva pro LGBTQ+ komunitu. Je pro ně důležité, aby práva homosexuálů byla zrovnoprávněna a zajištěna na stejné úrovni jako práva ostatních. 5 informantů uvedlo, že se velkolepých LGBTQ+ aktivit neúčastní, z důvodu nějaké vetší pozornosti, která je na to médii strhována. Nicméně kroky k narovnání práv podporují všichni. Konkrétně *I1* říká: *„No, co se týče rovnocenných práv, tak jsem rozhodně pro, ale nejsem úplně takový ten typ, co by to všude cpal atd…žádný extrém prostě není dobrý“.* Současně obdobný názor má *I2: „No nejsem fanda takových velkých akcí, ale co se týče práv, tak jsem určitě zastáncem narovnání a do jistý míry taková ta soudržnost na těch akcích je zase hezká v tom, že vidíte, že fakt nejste sami, nikdy!“ I4* dodává*: „Co se týče práv jsem velký bojovník,*

podporuju to, kde se dá, ale jak se říká všeho s mírou, takže to není nic razantního jako nějaký velkolepé akce atd“. V závěru *I5* konstatuje: *„Jako nijak se nehlásím veřejně, že patřím do skupiny, ale jako podporuju ten proud té snahy změnit trochu ten přístup lidí, státu“* a stejný názor zastává i *I6* se slovy: *„Podporuju narovnání práv, jako manželství a tak, ale nic víc, nějak se tím nezaobírám dál“.*

Pouze *I3* uvedla: *„Mám ráda tu soudržnost, ano jako jsou tam extrémy, ale to jsou všude, takže vidět a být toho součástí a bojovat za svá práva mi nepřijde jako něco špatného, ba naopak“.*

Celkově informanti podporují rovná práva pro LGBTQ+ komunitu, ale jejich způsoby vyjádření této podpory se liší. Většina dává přednost méně veřejným formám podpory, zatímco 1 informantka se aktivně účastní veřejných akcí, všichni se však shodují, že extrémy nejsou vždy nejlepším řešením.

Projevy/zkušenosti s diskriminací či stigmatizací

Data z rozhovorů ukazují, že mnoho informantů se setkává s negativními a nepřátelskými reakcemi kvůli své sexuální orientaci. Tyto zkušenosti se liší intenzitou a formou, ale mají společné prvky, jako jsou urážky, zpochybňování a osobní útoky. *I1 a I5* popsaly svou zkušenost s negativními komentáři, které často zpochybňují jejich identitu, což má hluboký dopad na jejich sebevědomí a pohodu. Konkrétně *I1* říká: *„Hodně se potýkám s blbýma poznámkama, kdy se mě snaží lidi zpochybňovat a tak…“*a na to navazuje *I5* se slovy: *Tak různě, kolikrát mají lidi potřebu zpochybňovat to kým jste, takže vám říkají, že bych měla zkusit pořádnýho chlapa a tak…no prostě debilní kecy…“.*

I2 se svěřila, že negativní reakce jsou časté a často si pamatuje zejména ty špatné. Popisuje to následovně: *„… spousta intimních otázek, křičení po ulici, a i nadávky a tak“.*

Některé negativní reakce pocházejí také z rodinného prostředí, jak uvedla informantka. Tento příklad ukazuje, jak obtížné a bolestivé mohou být negativní reakce od nejbližších lidí, kteří by měli být zdrojem podpory. *I3* říká: *„Jo tak já to schytávám dost často doma a tím, že jsem bisexuálka, tak mě lidi nejsou schopný takhle přijmout, že si mám konečně vybrat atd…“.*

Časté jsou také opakované urážky a křik, ale vyrovnat se s homofobními urážkami je velmi obtížné a jak dlouho může trvat, než si člověk uvědomí, že tyto urážky nejsou jeho vlastní vinou? To jsou myšlenky, které sdílel *I4* následovně*: „Tak samozřejmě pokřiky typu „buzno“ a tak je asi bohužel normální, ale přijmout to, že to vypovídá o těch lidech nikoliv o mě chvíli trvalo, vrací vás to k takovýmu tomu vnitřnímu boji“. I6* naopak uvedl,

že s přibývajícím věkem zažívá méně otevřených útoků, což ve výsledku říká, že ne všichni zažívají stejné intenzivní negativní reakce.

Celkově výsledky rozhovorů ukazují, že negativní reakce na sexuální orientaci jsou běžné a mohou mít mnoho podob, od slovních útoků a urážek až po zpochybňování identity. Tyto zkušenosti mohou mít vážný dopad na psychickou pohodu a sebeúctu osob, které se s těmito reakcemi musí vyrovnávat.

Ovlivnění a vypořádání se s diskriminací

Zvládání diskriminace je důležité z několika důvodů, kde zaprvé to má vliv na duševní zdraví. Neléčená diskriminace může vést k úzkostem, depresím a dalším duševním problémům. Ovlivňuje to také kvalitu života, protože diskriminace může omezit přístup k příležitostem a způsobit sociální izolaci. V neposlední řadě může řešení diskriminace posílit pocit osobní síly a odolnosti jednotlivce, což mu dodá sílu a sebedůvěru v boji za spravedlnost.

I1 preferuje ignorovat lidi, kteří cítí potřebu ji napadat nebo ponižovat, konkrétně to popisuje: *„Jako ono to nemá s těmahle lidma, co to mají zapotřebí…jim něco vysvětlovat, to zkazí kolikrát náladu to jo, ale nehodlám se s nima nějak bavit no…“.*

2 informantky popsaly, že obtížným situacím a útokům čelí s pomocí terapeutické podpory, kdy terapie poskytuje prostor pro vyjádření emocí a zpracování traumatu, což je důležité pro duševní zdraví. *I2* se vypořádá s tímto následovně: *„No kolikrát těžko, otázky jsou jedna věc, ale pokud vám někdo cizí nadává fakt sprostě, a říká jaký jste odpad společnosti, tak musíte být opravdu hodně vyrovnaní, abyste to ustáli, pomáhají hodně terapie na tohle, vypovídat se z toho. Což teď už to jde, ale dřív v mladším věku to bylo úplný trauma…“. I3* na to navazuje*: „Tak ono to člověka mrzí a cítí se z toho na nic, pokud je to zrovna i jeho rodina, ale tak nějak v rámci terapií, kde o tom můžu mluvit, tak to dost pomáhá…“.*

Klíčovou roli hraje také emocionální podpora ze strany rodiny a přátel, kdy pomáhá mluvit o svých zážitcích a pocitech. Takto to uvádí i *I6*, který říká: *„No promluvím si s někým blízkým, a to je tak nějak dostačující, že ty emoce jen pustím ven…“.*

Další důležitou strategií je psychohygiena, kterou se 2 informanti snaží zbavit negativních emocí psaním nebo jinými formami sebevyjádření. *I4* tvrdí následující: *„Hodně píšu, že ty negativa, který mi lidi řekli, tak se snažím dostat pryč…taková psychohygiena pomáhá no…“* Fyzická aktivita je také dle výpovědí účinným způsobem, jak se vyrovnat s negativními emocemi, přičemž sport představuje ventil k uvolnění nahromaděného stresu a zlepšení celkové psychické pohody. *I5* to přesně popisuje: *„Mně na to pomáhá sport, že to*

ze sebe vytluču a pak jsem dobrá, ale dneska už to není tak častý to spíš zezačátku, ale není to příjemný vůbec…“.

Celkově z výpovědí informantů vyplývá, že se s negativními reakcemi vyrovnávají různými způsoby, včetně ignorace, terapie, emoční podpory ze strany blízkých, psychohygieny a fyzické aktivity. Tyto strategie jim pomáhají zvládat stres a udržovat duševní rovnováhu navzdory nepřátelskému prostředí.

Vzkaz

Získaná data z rozhovorů ukazují, že klíčovým aspektem pro ty, kteří si prošli coming outem, je sebepřijetí. Toto sebepřijetí je nejtěžším, ale zároveň nejdůležitějším krokem k dosažení skutečné svobody a lehkosti v životě. Takto to popisuje *I1* se slovy: *„Asi nejvíc důležitý, a to nejtěžší zároveň je to sebepřijetí, protože pokud člověk není sám s sebou, tak je jedno kolik lidí s tím bude v pohodě, ale ta jednoduchost a volnost nastává až to přijmete vy sami…“.*

K tomu *I2* sděluje dále: *„Že všechno bude dobré, že jednoho dne je člověk na sebe pyšný tím, kým je, ale kolikrát je to náročná cesta, avšak stojí to za to“!* Na to navazuje *I3* se slovy: *„Být sám v sobě v pohodě a nenechat si to vzít, protože je to taková naše jedinečnost, který si máme užívat, a ne se tím trápit po celý život“.*

I4 sdělil: *„Je to vaše součást a jednou přijde ta chvíle, kdy budeme dostatečně odvážní na to, abychom to mohli sdílet a věřte, že budete šťastný“. A hlavně nikdy v tom nejste sami…“.*

Také zdůrazňují, že tento proces je individuální a každý má svůj vlastní čas. Klíčem je nespěchat a věřit, že přijetí přijde v pravý čas a povede k naprosté spokojenosti. To jsou slova *I5: „Nespěchejte na sebe, je to nějaký proces a každý má svůj čas…prostě dospějete k tomu, že s tím budete v pohodě, a to je to nejdůležitější…“.*

I6 uvedl*: „Nikdy není pozdě na to žít svůj život, který v hloubi duše chcete, ono to přijde a budete naprosto spokojený“.*

5.2 Závěr výzkumného šetření

Hlavním cílem tohoto výzkumu je zjistit, zda a jakým způsobem dochází k resocializaci jedinců během coming outu. Podstatou zkoumání je, jak se po coming outu mění jejich sociální vazby, a to jak v rámci rodiny a přátel, tak ve vztahu k širší společnosti. Důležité je zjistit, zda po coming outu vůbec dochází k resocializaci. Součástí výzkumu je také zkoumání otázek psychické pohody a duševního zdraví jedince během tohoto procesu. Výzkumný cíl zaměřený na mapování a popis specifik coming outu u homosexuálních jedinců umožňuje hlouběji proniknout do komplexnosti tohoto jevu. Pro zmapovaní problematiky a cíle výzkumného šetření byly použity výzkumné otázky (VO):

- VO1: Jakým způsobem ovlivňuje coming out (homosexualita) osobní a rodinné vztahy?
- VO2: Jakým způsobem ovlivňuje coming out homosexuální partnerské vztahy, včetně budoucích aspirací?
- VO3: Jakým způsobem se coming out odrazil na sebepojetí (sebedůvěra, sebevědomí) daného jedince?
- VO4: Jak vnímá jedinec po coming outu stigmatizaci své orientace (homofobie, komunita aj.)?

Vzhledem k tomu, že se jedná o kvalitativní výzkum, nelze získané poznatky jednoduše přenést na celou populaci. Nicméně zdá se, že odpovědi informantů představují zkušenosti, které jsou typické pro danou skupinu lidí.

VO1: Jakým způsobem ovlivňuje coming out osobní a rodinné vztahy?

Z výsledných dat rozhovorů vyplývá, že coming out měl na vztahy s blízkými různorodý vliv. Většina informantů, konkrétně 5 z 6, uvedla pozitivní reakce ze strany rodiny a přátel, což vedlo k posílení a prohloubení těchto vztahů. Přijetí ze strany blízkých je nesmírně důležité, protože absence pozitivní podpory se může negativně projevit na psychické pohodě jedince. Přijetí a podpora poskytují pocit bezpečí a sounáležitosti, což jsou základní lidské potřeby. Celkově se zdá, že otevřenost a upřímnost ohledně sexuální orientace vedou k prohloubení vztahů, avšak nelze předpokládat, že toto bude platit pro každého jedince procházejícího coming outem. Důležitou roli hrají právě vztahy v rodině/s blízkými před samotným coming outem, protože pokud jsou vztahy již před coming outem nestabilní, může tato situace napětí ještě zvýšit.

Coming out je významným milníkem nejen pro samotného jedince, ale i pro jeho rodinu a blízké, kteří se musí s touto situací vyrovnat. Jedinec musí nejprve zpracovat tuto informaci sám v sobě, aby ji mohl sdílet s ostatními. Podobně i rodina a blízcí musí projít svým vlastním

procesem přijetí, což může zahrnovat počáteční šok. Je důležité být otevřený a komunikovat o všem, protože lidé často mají předsudky a obavy spojené s homosexualitou, například ohledně založení rodiny či tradiční svatby. Tyto otázky jsou dnes řešitelné, ale je nutné správně vysvětlit, že i homosexuálové mohou mít rodinu a děti, čímž se mohou stát prarodiči atd.

Je podstatné si uvědomit, že homosexualita na člověku nic nemění, a je důležité jednat na základě osobních zkušeností s daným jedincem, nikoli podle předsudků aj. Nicméně, jedna z informantek, konkrétně informantka 3, se potýká s odmítáním od vlastní rodiny, kde jsou předsudky velmi silné a v současné době je nelze odstranit. Tento stav vytváří ve vztazích napětí a stres, což vede k neupřímnosti a lžím, na kterých nelze budovat zdravé vztahy. V těchto situacích je vhodné vyhledat pomoc odborníků, kteří mohou pomoci s přijetím homosexuality dítěte nebo s vypořádáním se s odmítáním ze strany rodiny.

V závěru lze konstatovat, že přijetí sexuální orientace je zásadním momentem v životě člověka, který může mít významný dopad na jeho duševní zdraví, zejména pokud je negativní. Je zřejmé, že resocializace v rámci blízkých a rodinných vztahů hraje klíčovou roli v tom, aby člověk začal žít autenticky a v souladu sám se sebou. Reakce a následné přijetí či nepřijetí ze strany rodiny a blízkých jsou v tomto procesu zásadní.

Na základě analýzy lze vyvodit, že resocializace byla v těchto případech do značné míry úspěšná, neboť rodina a blízcí poskytovali jednotlivcům významnou podporu, a to i přes možné překážky. Je však třeba poznamenat, že pro informantku 3 byly dopady coming outu spíše negativní. Přestože rodina její sexuální orientaci nepřijímá, našla alespoň stabilní podporu u blízkých přátel a pravidelně navštěvuje terapeutická sezení, kde pracuje na sebepřijetí a zvládání odmítnutí ze strany rodiny.

VO2: Jakým způsobem ovlivňuje coming out homosexuální partnerské vztahy, včetně budoucích aspirací?

Homosexuální partnerství čelí velkým výzvám, především pokud je vztah navázán ještě před coming outem. Do té doby se jedná o tajný vztah, což není ideální situace ani pro jednoho z partnerů. Nicméně to má sloužit jako ochrana před obavami z odmítnutí, stigmatizací nebo diskriminací. Jakmile si partneři projdou coming outem, má to významný dopad na jejich vztah a budoucí aspirace. Pro zveřejněný homosexuální vztah je důležité, aby sám člověk akceptoval svou sexuální orientaci a byl připraven na možnou nežádoucí pozornost.

Přiznání vztahu s osobou stejného pohlaví podle výzkumů jedinci dodává naprostou autentičnost, volnost a pocity spokojenosti. Vztahy po coming outu ovlivňují budoucí aspirace, jelikož před coming outem se jedinci často drží tradičních hodnot společnosti, což zahrnuje vztahy s opačným pohlavím. Po coming outu se tyto představy mohou výrazně změnit.

Pro 3 informanty *(I3, I4, I5,)* znamenal coming out osvobození od skrývání své sexuality, což vedlo k větší otevřenosti a autenticitě ve vztazích. Díky většímu pocitu svobody a uvolnění, který coming out přinesl, se vztahy staly plnějšími a smysluplnějšími. Emocionální pohoda se zlepšila díky možnosti vyjadřovat emoce bez obav z odsouzení.

Pro informantky 1 a 2 to znamenalo uvědomění si, že vážné vztahy jsou pro ně důležitější než tradiční instituce, jako je manželství, a o rodině začaly přemýšlet až po nalezení stabilního partnerského vztahu anebo po obklopení jedinci, kteří už právě takto rodinný život mají.

Pouze pro informanta 6 to bylo v opačném směru, kdy právě z předchozí manželství se ženou již měl dva syny. Po dlouhá léta žil v heterosexuálně sezdaném páru, nicméně nyní je v registrovaném partnerství a plánuje si svobodně užívat života jako cestovat apod., jelikož až nyní se cítí naprosto spokojen.

Resocializace nastává v okamžiku, kdy jedinec, který prošel coming outem, má možnost žít svou pravou identitu a začíná plánovat svou budoucnost, aniž by musel svou identitu skrývat. Tento proces mu umožňuje plně se soustředit na své osobní i jiné ambice. Tyto změny mohou zahrnovat přehodnocení stávajících vztahů, které již nemusí odpovídat jejich nově objevené autenticitě. Zároveň dochází k významným změnám v partnerských vztazích homosexuálních jedinců, které zlepšují jejich kvalitu a umožňují jim plněji vyjádřit svou identitu a citové potřeby. V závěru lze pouze konstatovat, že z výzkumu resocializace proběhla u všech informantů pozitivně, jelikož byli schopni najít smysluplnost a svobodu ve vztazích a budoucích plánech.

VO3: Jakým způsobem se coming out odrazil na sebepojetí (sebedůvěra, sebevědomí) daného jedince?

Coming out je významný milník v životě každého jednotlivce, který je často doprovázen řadou emocí. Má významný dopad na sebepojetí dotyčných osob a přináší změny v jejich sebevědomí a sebeúctě. Před coming outem se všech 6 informantů potýkalo s hlubokými vnitřními konflikty a emocionálními problémy, protože se snažili potlačit svou skutečnou identitu a sexuální orientaci. To vedlo k pocitům nespokojenosti a nejistoty. Potlačování pravých pocitů a rozporů v identitě přispívalo k silnému vnitřnímu napětí a nejistotě, což negativně ovlivňovalo jejich celkové sebepojetí.

Nicméně, po coming outu informanti zaznamenali pozitivní změny ve svém sebepojetí. 5 ze 6 informantů uvádělo, že díky coming outu se cítili jistější a bezpečnější ve své identitě. Už nepociťovali stres ze skrývání a lhaní, což vedlo k pocitu spokojenosti a sebedůvěry. Otevřenost jim umožnila plně vyjádřit své emoce a být si jistější svou identitou a tím,

s kým chtějí být. Tato nově nabytá svoboda a autenticita přispěla k jejich sebevědomí a sebeúctě. Pro informantku 3 byl klíčový rozdíl v tom, že před coming outem necítila pocit sebezapření, protože necítila potřebu kamkoliv zapadnout. Reakce okolí a různé stigmatizace ji přiměly k přehnanému analyzování svého sebepojetí a hledání toho, kým skutečně je a kam by měla patřit. Tento proces je opačný než u ostatních 5 informantů, nicméně závěr je stejný v tom, že jedinec musí přijmout svou identitu buď před coming outem, nebo po něm, protože reakce ve společnosti jsou různé a je potřeba na sebepojetí a identitě neustále pracovat. Nyní po nějaké době se informantka 3 cítí opět sebejistá.

Závěrem lze říci, že resocializace v tomto kontextu proběhla zcela pozitivně a lze ji považovat za úspěšnou díky faktorům, jako je svoboda, bezstarostnost, zvýšené sebevědomí a důvěra ve vlastní identitu, a to i přes případné překážky, které jedinec sám sobě nebo naopak společnost klade. Tento proces je však celoživotní a každý člověk se setkává s překážkami, které nás mohou posílit, ať už pozitivně, nebo negativně. Příkladem pro tyto jedince může být diskriminace, která je předmětem následující podkapitoly.

VO4: Jak vnímá jedinec po coming outu stigmatizaci své orientace (homofobie, komunita aj.)?

Po coming outu se mnozí jedinci setkávají s negativními a nepřátelskými reakcemi okolí, což může vážně ovlivnit jejich vnímání jejich sexuální orientace. Tyto reakce se liší intenzitou a formou, ale mají společné prvky, jako jsou urážky, zpochybňování identity a osobní útoky.

Celkově se informanti vyrovnávají s negativními reakcemi různými způsoby, přičemž klíčovou roli hrají strategie jako ignorace, terapie, emocionální podpora, psychohygiena a fyzická aktivita. Tyto strategie jim pomáhají zvládat stres a udržovat duševní rovnováhu navzdory nepřátelskému prostředí, ve kterém se nacházejí.

V tomto případě je resocializace velmi obtížná, protože pokud jedinec vybočuje z normy dané společností, upoutá na sebe pozornost. Tato pozornost se v mnoha případech projevuje diskriminačními prvky. Diskriminaci nelze předcházet bez toho, aniž by člověk neomezoval svou svobodu na veřejnosti. I přestože existují různé proudy bojující za práva LGBTQ+ komunity, nepřátelské projevy vůči homosexualitě stále přetrvávají. Úplná resocializace je v tomto případě nemožná, protože nelze vytvořit ideologii, kde by diskriminace nebyla součástí a kde by každý akceptoval druhého.

Soudržnost jedinců z komunity je velmi významná, protože dává všem pocit, že nejsou na tomto světě sami, kdo se s těmito problémy potýká. Forma soudržnosti může být účast na akcích, které podporují LGBTQ+ komunitu, nebo právě i v rámci sociálních sítí, kde může

každý najít pochopení a podporu. Informanti, s výjimkou informantky 3, uvádějí, že soudržnost a boj za rovnocenná práva jsou pro ně prioritní, ale účast na větších akcích nechávají v pozadí. Informantka 3 však tvrdí, že právě na těchto akcích lze krásně vidět soudržnost, kde se komunita semkne a drží pospolu, což může mít výrazně pozitivní vliv na psychiku jedinců.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce je zjištění, zda a jakým způsobem dochází k resocializaci jedinců po procesu coming outu. Jakým způsobem a do jaké míry se mění jejich sociální vazby po coming outu, v rámci rodiny, přátelství i široké společnosti. Podstata práce také spočívá v zjištění, jestli vůbec k nějaké resocializaci je možné dojít. Současně se diplomová práce zabývá otázce psychické pohody a duševnímu zdraví jedince v procesu coming outu.

Teoretická část diplomové práce se věnuje aspektům lidské sexuality, homosexualitě a coming outu a jeho dopadem ve společnosti. Na základě teorie homosexuality a coming outu lze říci, že tento proces představuje nejen osobní, ale také společenskou transformaci. Coming out je často popisován jako kritický bod v životě homosexuálů, který zahrnuje fáze sebepřijetí, otevření se blízkým a následnou resocializaci ve společnosti, která může být doprovázena jistou formou diskriminace. Resocializace zahrnuje přizpůsobení se novým sociálním rolím a identitám, což může zahrnovat přehodnocení vztahů a životních cílů.

Na základě výsledků výzkumu lze říci, že resocializace homosexuálních jedinců po coming outu je možná. Většina informantů uvádí pozitivní změny ve svém sebepojetí a vztazích po coming outu, což naznačuje úspěšnou adaptaci na novou identitu a životní situaci. Přestože se někteří jedinci mohou potýkat s nepřijetím ze strany rodiny a blízkých, existují strategie, které jim pomáhají zvládat stres a udržovat duševní rovnováhu. Klíčem k celkově úspěšné resocializaci je nutná podpora ze strany společnosti a nalezení nových forem soudržnosti v LGBTQ+ komunitě. Podpora a otevřenost ze strany společnosti by nejenže zlepšila životní podmínky homosexuálních/bisexuálních jedinců, ale také by přispěla k jejich plnému začlenění do společnosti. Tato práce poskytuje poznatky o složitosti coming outu a poskytuje základ pro další výzkum a podporu homosexuálních jedinců v jejich osobním a společenském životě.

POUŽITÁ LITERATURA

Bibliografie

BARŠOVÁ, Andrea a BARŠA, Pavel. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. *Monografie*, *sv. 15*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

BOGAERT, Anthony F. a HAFER, Carolyn L. Predicting the Timing of Coming Out in Gay and Bisexual Men. In: Patterson, Charlotte J. a D'Augelli, Anthony R. Handbook of psychology and sexual orientation. New York: Oxford University Press, 2009.*Discrimination,* ed. TD Nelson: 441–467. New York, NY: Psychology Press.

FAULKNER, William. Prapory v prachu. Praha: Mladá Fronta, 2004. ISBN:80-204-1194-1

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu.* Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

GROSS, James J. *Emotion regulation: Conceptual and empirical foundations*. New York: Guilford Press, 2014. ISBN 978-1-4625-1162-0.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.* Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

Herek, G. M. Sexual prejudice. In Handbook of Prejudice, Stereotyping, and Discrimination, edited by Todd D. Nelson, 439–465. New York: Psychology Press, 2009.

CHERNIN, Jeffrey N. a JOHNSON, Melissa R. *Affirmative Psychotherapy and Counseling for Lesbians and Gay Men*. In: Garnets, Linda D. a Kimmel, Douglas C. Psychological perspectives on lesbian, gay, and bisexual experiences. 2. vyd. New York: Columbia University Press, 2003.

KAMÍN, T. *Affirmative action – obrácená forma diskriminace?* MUNI: Lidská práva, 2001.

MANNING, Jason. *Social media, definition and classes of*. In: HARVEY, Kerric (ed.) Encyclopedia of social media and politics. Thousand Oaks: SAGE Publications, 2014, s. 1158-1162.

MEYER, Ilan H. a FROST, David M. *Minority stress and the health of sexual minorities*. In: Patterson, Charlotte J. a D'Augelli, Anthony R. *Handbook of psychology and sexual orientatio*n. New York: Oxford University Press, 2013.

MIŠOVIČ, Ján. *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor.* Studijní texty., 72. svazek. Praha: Slon, 2019. ISBN 978-80-7419-285-2.

NEDBÁLKOVÁ, Kateřina. *The changing space of gay and lesbian community in the Czech Republic.* In: Seidman, Steven, Fischer, Nancy a Meeks, Chet (eds.) Handbook of the new sexuality studies. London: Routledge, 2007.

PONDĚLNÍČKOVÁ, Jaroslava. a BRZEK, Anton. *Třetí pohlaví*. Praha: Scientia medica, 1992. ISBN 80-85526-03-4.

PROCHÁZKA, Ivo. *Sexuální výchova: vybraná témata*. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 80-247-0291-6.

ROMMES, Els. *Gender Sensitive Design Practices*. Pensylvania: IGI Global, 2006.

SAGHIR, M. T., ROBINS, E. Male and Female Homosexuality. New York: Natural History 1971.

SMETÁČKOVÁ, Irena. *Homofobie v žákovských kolektivech*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009. ISBN 978-80-7440-016-2.

ŠTĚPÁNKOVÁ, M., ČIŽINSKÝ, P. *Anti-diskriminace: Pravda a mýty o rovnosti*. Praha: Poradna pro občanství/Občanská a lidská práva, 2007.

ŠULOVÁ, Lenka; FAIT, Tomáš a WEISS, Petr. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, c2011. ISBN 978-80-7345-238-4.

ŠVAŘÍČEK, Roman a ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách.* Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

UZEL, Radim. *Abeceda sexu*. Vydání. Praha: Nakladatelství XYZ, 2007. ISBN 978-80-87021-77-4.

VIGUÉ, Jordi. *Zdravý sexuální život*. Praha: Rebo, 2006. ISBN 80-7367-145-X.

WEINBERG, George. *Society and the Healthy Homosexual*. New York: St. Martin's Press, 1972.ISBN B0006CPW8C.

WEISS, Petr a Peter KOLIBA. *Sexuální výchova*. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN: 978-80-271-2039-0.

WENSTEIN, Netta a RAHMAN, Qazi. *Autonomy Support Fosters Lesbian, Gay, and Bisexual Identity.* In: Patterson, Charlotte J. a D'Augelli, Anthony R. Handbook of psychology and sexual orientation. New York: Oxford University Press, 2017.

WORLD HEALTH ORGANIZATION. Defining sexual health: *Report of a technical consultation on sexual health*, 28–31 January 2002. Geneva: WHO, 2006.

ZIMBARDO, Philip. *Odpojený muž*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5592-8.

ZVĚŘINA, Jaroslav. *Sexuologie*. Praha: Grada Publishing, 2003. ISBN 80-7204-264-5.

Internetové zdroje

ALIGN Platform. 3. *Gender Norms and LGBTQI+ People* [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: https://www.alignplatform.org/3-gender-norms-and-lgbtqi-people

AMERICAN ACADEMY OF PEDIATRICS. *Coming out and moving forward* [online]. [cit. 2023-12-23]. Dostupné z: https://publications.aap.org/pediatrics/resources/25575/Pediatrics-Coming-Out-and-Moving-Forward?searchresult=1

AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION. *Understanding sexual orientation and homosexuality* [online]. 2008-10-29 [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.apa.org/topics/lgbtq/orientation

AMNESTY INTERNATIONAL ČR. *LGBTI v České republice* [online]. [cit. 2023-12-30]. Dostupné z: https://www.amnesty.cz/lgbti/v-cr

AMNESTY INTERNATIONAL. *President Museveni's approval of anti-LGBTI bill is an assault on human rights* [online]. 2023-05. [cit. 2024-06-04]. Dostupné z: https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/05/presidents-musevenis-approval-of-anti-

COUNCIL OF EUROPE. *European Commission against Racism and Intolerance* [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: https://www.coe.int/en/web/european-commission-against-racism-and-intolerance

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Gay rights movement* [online]. [cit. 2023-12-25]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/gay-rights-movement

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Genetic and hormonal factors* [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/human-sexual-activity/Genetic-and-hormonal-factors

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Human sexual activity* [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://www.britannica.com/summary/human-sexual-activity

ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA. *Same-sex marriage* [online]. [cit. 2023-12-29]. Dostupné z: https://www.britannica.com/topic/same-sex-marriage

HUMAN RIGHTS CAMPAIGN. *Coming out* [online]. [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: https://www.hrc.org/resources/coming-out

HUMAN RIGHTS CAMPAIGN. *National Coming Out Day* [online]. [cit. 2023-12-28]. Dostupné z: https://www.hrc.org/campaigns/national-coming-out-day

ILGA. Maps – *Sexual orientation laws* [online]. [cit. 2023-12-27]. Dostupné z: https://ilga.org/maps-sexual-orientation-laws

Jsme fér. Rozdíly [online]. [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.jsmefer.cz/rozdily

KINSEY INSTITUTE. *Sexuality Information and Education* [online]. 2021 [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: https://www.kinseyinstitute.org

MERRIAM-WEBSTER. *Sexual behavior* [online]. 2021 [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: https://www.merriam-webster.com

Ministerstvo vnitra ČR. *Slovníček základních pojmů pro oblast rovných příležitostí žen a mužů* [online]. [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/slovnicek-zakladnich-pojmu-pro-oblast-rovnych-prilezitosti-zen-a-muzu.aspx

NADAL, Kevin L. *Emotions and Sexuality*. In: The SAGE Encyclopedia of Psychology and Gender [online]. SAGE Publications, 2017, s. 643-645 [cit. 2023-01-06]. Dostupné z: SAGE Knowledge.

NATIONAL CENTER FOR BIOTECHNOLOGY INFORMATION. *Social influences on the link between initial alcohol use and later heavy alcohol consumption* [online]. [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6650829/

NATIONAL CENTER FOR BIOTECHNOLOGY INFORMATION. *Social influences on the link between initial alcohol use and later heavy alcohol consumption* [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6650829/

PEW RESEARCH CENTER. *Gay marriage around the world* [online]. [cit. 2023-12-15]. Dostupné z: https://www.pewresearch.org/religion/fact-sheet/gay-marriage-around-the-world/

PFLAG. *When someone comes out* [online]. [cit. 2023-12-20]. Dostupné z: https://pflag.org/resource/pao-whensomeonecomesout/

STATISTA. *LGBTQ+ respondents who believe discrimination is widespread in selected European countries as of 2022* [online]. [cit. 2023-12-17]. Dostupné z:

https://www.statista.com/statistics/1382668/lgbtq-europe-respondents-discrimination-widespread/

STATISTA. *LGBTQ+ respondents who believe legal, human, and political rights are respected in Germany as of 2022* [online]. [cit. 2023-12-17]. Dostupné z: https://www.statista.com/statistics/1384103/lgbtq-europe-legal-human-political-rights-germany/

THRIVING CENTER OF PSYCHOLOGY. *Out of the closet: The 6-stage model of coming out* [online]. [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://thrivingcenterofpsych.com/blog/out-of-the-closet-the-6-stage-model-of-coming-out/

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Gender.* [online]. [cit. 2023-12-31]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/gender#tab=tab_1

WORLD HEALTH ORGANIZATION. *Second meeting of the International Health Regulations (2005) (IHR) Emergency Committee regarding the multi-country outbreak of monkeypox* [online]. 23. července 2022. [cit. 2023-10-01]. Dostupné z: https://www.who.int/news/item/23-07-2022-second-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-(ihr)-emergency-committee-regarding-the-multi-country-outbreak-of-monkeypox

Zákon č. 198/2009 Sb., *antidiskriminační zákon*. In: Sbírka zákonů České republiky [online]. 23. června 2009 [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-198